

JAARVERSLAG 2002

Verslag van de werkzaamheden van het College van toezicht op de kansspelen en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland, ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen.

Den Haag, juni 2003

De kerntaak van het College is het houden van toezicht op de naleving van de Wet op de kansspelen door de vergunninghouders van de landelijke kansspelen (Nederlandse Staatsloterij, BankGiroLoterij, SponsorBingo Loterij, Nationale Postcode Loterij, Zorgloterij, De Lotto, Autotote en Holland Casino). Daarnaast adviseert het College over het verlenen, wijzigen en intrekken van de vergunningen voor deze landelijke kansspelen, alsmede over het verlenen van instemming met de statuten en reglementen van de kansspelvergunninghouders.

Transparantie en consistentie zijn de uitgangspunten van het College bij de uitoefening van zijn taak. Transparantie speelt in het bijzonder in verband met de toezichtfunctie. Het College staat voor het op een maatschappelijk aanvaardbare wijze laten verlopen van de landelijke kansspelen en het inzichtelijk maken van prijzen, kosten en afdrachten aan de goede doelen en de schatkist. Consistentie speelt vooral in de adviesfunctie. Het College spant zich ervoor in dat de kansspelvergunninghouders zo veel mogelijk op gelijke voorschriften mogen rekenen van de vijf vergunningverlenende ministeries.

Inhoudsopgave

blz. 7	Inleiding
blz. 9	Deel I Verslag van de werkzaamheden
blz. 11	Algemene aangelegenheden
blz. 13	MDW-operatie Wet op de kansspelen
blz. 16	Adviezen
blz. 17	Toezicht
blz. 19	Onderzoeken
blz. 22	Internationale aangelegenheden
blz. 25	Deel II Ontwikkeling van de kansspelen in Nederland
blz. 27	Algemeen
blz. 31	Staatsloterij
blz. 36	Bankgiroloterij
blz. 40	Sponsorbingoloterij
blz. 45	Postcodeloterij
blz. 50	Zorgloterij
blz. 52	Sporttotalisator
blz. 56	Totalisator
blz. 60	Speelcasino's
blz. 64	Deel III Bijlagen
blz. 66	Samenstelling van het College
blz. 67	Uitgavenoverzicht
blz. 69	Beheersafspraken
blz. 70	Herziene procedureregels klachtenafhandeling
blz. 71	Overzicht van in 2002 uitgebrachte adviezen
blz. 73	Toespraak nieuwjaarsbijeenkomst 2002 door Peter Dean
blz. 77	Brief d.d. 4 september 2002 inzake toekomstig kansspelbeleid
blz. 80	Titel VIa van de Wet op de kansspelen
blz. 82	Besluit College van toezicht op de kansspelen
blz. 86	Reglement van orde
blz. 88	Macro-verdeelsleutel

Inleiding

Het College van toezicht op de kansspelen is op 1 januari 1996 ingesteld. Vóór 1 juli van ieder jaar brengt het College een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland (artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen). Dit is het zevende jaarverslag van het College.

Het jaarverslag bestaat uit drie delen. Deel I bevat een beknopt verslag van de werkzaamheden van het College. De daarbij behorende bijlagen zijn opgenomen in deel III. Deel II bevat een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen. Het verslag en de beschrijving zijn overwegend van feitelijke aard. In deze inleiding wil het College zijn opvatting geven over de beleidsontwikkelingen die zich hebben voorgedaan als uitvloeisel van de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) met betrekking tot de Wet op de kansspelen.

Na een eerste voortgangsrapportage d.d. 5 juni 2002 die nog onder verantwoordelijkheid van het demissionaire kabinet Kok tot stand is gekomen, is inmiddels op 31 maart 2003 een tweede voortgangsrapportage verschenen inzake de MDW-operatie Wet op de kansspelen, onder verantwoordelijkheid van het – eveneens demissionaire – kabinet Balkenende I. Van de aanvankelijke voorstellen van de MDW-werkgroep is thans weinig meer over. Het College kan dit niet betreuren. Naar het zich laat aanzien zijn de beleidsvoornemens ten aanzien van het toekomstig kansspelbeleid thans van een meer realistisch gehalte dan in de voorgaande jaren. Met het aantreden van het kabinet Balkenende II verwacht het College een zekere mate van consistentie in de beleidsvoornemens ten aanzien van het toekomstig kansspelbeleid.

Het doet het College een genoegen dat een aantal zaken waar het College reeds jaren voor pleit, zoals bijvoorbeeld het certificeren van begunstigde goede doelen, het intensiveren van het bestuurlijk toezicht en de strafrechtelijke handhaving ten aanzien van de kansspelen, alsmede het paal en perk stellen aan zogenaamde "gratis" kansspelen, thans de nodige aandacht krijgt. Toch is er een aantal zaken op het terrein van de kansspelen waar naar het oordeel van het College nog steeds verbeteringen zijn te bewerkstelligen. Het College noemt hier het daadwerkelijk harmoniseren van de vergunningsvoorwaarden waaronder de onderscheidene landelijke aanbieders hun kansspelen mogen aanbieden, het invoeren van een kostenbegrenzing c.q. een minimumafdracht voor alle aanbieders en het normaliseren van de verhouding tussen overheid en staatsloterij.

Het is met name de verhouding tussen overheid en staatsloterij die het College zorgen baart. Het is een ervaringsgegeven van het College dat er vanuit het ministerie van Financiën onvoldoende onderscheid wordt gemaakt tussen de rol van begunstigde, c.q. aandeelhouder, van de staatsloterij, en de rol van regulator, c.q. toezichthouder, van de staatsloterij. Daar waar andere vergunninghouders aan een strikt regime zijn gebonden, lijkt de staatsloterij ongehinderd haar gang te kunnen gaan. Het ontbreken van een kostenbegrenzing, c.q. het ontbreken van een minimumafdracht, bij de staatsloterij heeft in 2002 geleid tot een ongekende toename van de kosten, waardoor de uiteindelijke netto opbrengst ten opzichte van het jaar daarvoor met ongeveer 40 miljoen euro is gedaald. Kritische opmerkingen van het College inzake het functioneren van de staatsloterij worden door het ministerie van Financiën genegeerd. In dit verband onderstreept het College graag het pleidooi van de Minister van Justitie dat er geen sprake meer mag zijn van een bevoorrechte positie van de staatsloterij.

In het kader van de uniformering van de vergunningvoorwaarden heeft het College reeds twee jaar geleden het initiatief genomen om in overleg met de loterijorganisaties een nieuw afdrachtmodel te ontwikkelen. Volgens dit model mag van de omzet maximaal 25% aan kosten worden besteed en dient minimaal 25% aan prijzen te worden uitgekeerd. Ook de afdracht (schatkist of goede doelen) dient eveneens minimaal 25% te zijn. De resterende 25% kan naar eigen inzicht aan prijzen en/of afdracht worden besteed. Het College geeft nogmaals in overweging om alsnog voor dit model te kiezen, omdat het College het begrenzen van de kosten tot maximaal 25% van de omzet van cruciaal belang acht. Voor wat betreft de charitatieve loterijen zou dit naar de opvatting van het College betekenen dat vooralsnog zou kunnen worden volstaan met het verlagen van het huidige afdrachtpercentage van 60% naar 50%.

Voorts wil het College op deze plaats nog kort ingaan op het toekomstig toezicht op de kansspelen. Het College heeft reeds eerder aangegeven dat het zich kan vinden in de gedachte dat de uitvoering van de Wet op de kansspelen (vergunningverlening en toezicht op de naleving daarvan) op landelijk niveau in één hand wordt gebracht bij één bestuursorgaan, dat daartoe kwalitatief en kwantitatief voldoende toegerust moet zijn en slagvaardig kan optreden. Naar de opvatting van het College dient dit een onafhankelijke toezichthouder te zijn. Dat wil zeggen dat deze niet hiërarchisch ondergeschikt is aan de voor het kansspelbeleid verantwoordelijke minister. Gelet op het bijzondere karakter van het kansspelbestel, dat naar het zich laat aanzien vooralsnog grotendeels gehandhaafd zal blijven, blijft ook een onafhankelijke en uitgewogen oordeelsvorming ten aanzien van de belanghebbenden op dit terrein noodzakelijk. Het College pleit dan ook voor het handhaven van een zelfstandig bestuursorgaan op het terrein van de kansspelen.

Nederland heeft inmiddels bijna dertig jaar ervaring met een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen. In 1974 is de Raad voor de Casinospelen ingesteld, met als taak het houden van toezicht op de casino's en het adviseren daaromtrent aan de verantwoordelijke bewindslieden. Vanaf 1996 heeft het College van toezicht op de kansspelen deze taak overgenomen voor het gehele terrein van de landelijke kansspelen. Naar de opvatting van het College dienen er zwaarwegende argumenten te zijn om aan dertig jaar onafhankelijk toezicht thans een einde te maken. In dit verband verwijst het College overigens naar het op 24 maart 2003 gehouden symposium *De toekomst van de kansspelen*. Blijkens de daar gehouden discussie over het toekomstig toezicht is het overgrote deel van het kansspelveld voorstander van een onafhankelijke regulator op het terrein van de kansspelen.

Begin dit jaar heeft het College desgevraagd een advies uitgebracht over de toekomst van het toezicht. Daarin pleit het College ervoor om de nieuwe Nederlandse regulator vorm te geven overeenkomstig het model van de Britse Gaming Board. Dat wil zeggen dat het eigenlijke orgaan bestaat uit een door de Kroon te benoemen bestuur, dat zodanig is samengesteld dat een maatschappelijk draagvlak is gewaarborgd en waarin voldoende bestuurlijke ervaringen en specialistische deskundigheden zijn vertegenwoordigd. Dit bestuur neemt binnen duidelijk gedefinieerde grenzen van de wet alle besluiten inzake vergunningverlening en toezicht. Voor beide taken bestaat een afzonderlijke ondersteuning, te weten een administratief-bestuurlijke ondersteuning voor de bestuurlijke taken en een inspectie voor het technisch toezicht. De taken die thans door Verispect B.V. worden verricht kunnen in deze inspectie worden ondergebracht. Reeds eerder heeft het College er op gewezen dat dergelijke publieke taken niet door een commerciële instelling behoren te worden verricht. Voor een uiteenzetting van het Britse model en de voordelen van onafhankelijk toezicht verwijst het College overigens naar de toespraak van de heer Peter Dean, voorzitter van de Gaming Board for Great Britain en voorzitter van de International Association of Gaming Regulators, ter gelegenheid van de nieuwjaarsbijeenkomst van het College, zoals deze is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

DEEL I

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN

Algemene aangelegenheden

Samenstelling

Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat (zie artikel 36 van de Wet op de kansspelen en de artikelen 11 tot en met 17 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen). De samenstelling van het College in het verslagjaar is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Vergaderingen

Het College heeft in het zevende verslagjaar elf maal vergaderd. Het College heeft een aantal vergaderingen telkens een gedeelte van de tijd besteed aan informatieve gedachteswisselingen met de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Zo heeft het College ter vergadering meerdere malen gesproken met vertegenwoordigers van de Nationale Postcode Loterij / SponsorBingo Loterij (Novamedia Groep), de BankGiroLoterij en de Nederlandse Staatsloterij. Daarnaast heeft het College ter vergadering gesproken met vertegenwoordigers van de ministeries van Justitie en van Economische Zaken over het concept wetsvoorstel kansspelen op internet. Een van de vergaderingen van het College is gehouden tijdens een werkbezoek aan Barcelona, waar het College een conferentie van de European Association for the Study of Gambling heeft bijgewoond.

Overige activiteiten

Op 16 januari 2002 heeft het College een nieuwjaarsbijeenkomst gehouden in Hotel Des Indes te Den Haag voor relaties van het College, met als thema *onafhankelijk toezicht op kansspelen*. Als gastspreker over dit thema is opgetreden de heer Peter Dean, voorzitter van de Gaming Board for Great Britain en voorzitter van de International Association of Gaming Regulators. De tekst van de toespraak van Peter Dean is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Een vertegenwoordiging van het College is aanwezig geweest bij de opening van Holland Casino Enschede op 27 juni 2002, alsmede bij een op 8 september 2002 gehouden relatiedag van de Stichting DOEN in het Floriadepark in Hoofddorp.

Voorzitter en secretaris van het College hebben in het kader van een overeengekomen periodiek overleg op 25 maart 2002 en 20 juni 2002 (tevens aanbieding van het vorig jaarverslag) een onderhoud met Staatssecretaris Kalsbeek van Justitie gehad, alsmede op 24 oktober 2002 met Minister Donner van Justitie.

Zie voor de internationale activiteiten van het College het hierna opgenomen afzonderlijke onderdeel inzake internationale aangelegenheden.

Het secretariaat onderhoudt de dagelijkse externe contacten van het College. Het gaat hier om veelvuldige contacten met de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, de vergunningverlenende ministeries, andere betrokkenen op het terrein van de kansspelen, begunstigen van de landelijke kansspelen, onderzoekers en wetenschappers, vertegenwoordigers van de gokhulpverlening, buitenlandse collega-toezichthouders, etc. Verder

is het secretariaat ook gaandeweg steeds meer als informatiepunt gaan fungeren voor vertegenwoordigers van de pers en voor burgers die vragen hebben op het terrein van de kansspelen. Voor zover de vragen geen betrekking hebben op het eigenlijke werkterrein van het College, worden betrokkenen overigens zoveel mogelijk doorverwezen naar de juiste instanties.

Medio 2001 is bij het ministerie van Justitie een Projectbureau kansspelen ingesteld. Eind 2001 heeft hervatting plaatsgevonden van het driemaandelijks periodiek overleg tussen het secretariaat van het College en (thans) het Projectbureau kansspelen. In 2002 heeft drie maal een dergelijk periodiek overleg plaatsgevonden. Daarnaast is er één of twee maal per jaar ad hoc overleg tussen het secretariaat en vertegenwoordigers van het ministerie van Economische Zaken, alsmede tussen het secretariaat en vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën. Ook tussen het secretariaat en vertegenwoordigers van de verschillende vergunninghouders vindt jaarlijks in de regel één of twee maal ad hoc overleg plaats.

Financieel beheer College

Ingevolge artikel 22, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen zendt het College jaarlijks vóór 1 september aan de Minister van Justitie een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven. Volgens het tweede lid van dat artikel bekostigt de Minister van Justitie de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan. De uitgaven over het verslagjaar bedragen (op kasbasis) 474.169 euro. Het uitgavenoverzicht 2001-2003 en de daarbij behorende toelichting zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Tussen het College en het ministerie van Justitie zijn nadere afspraken gemaakt over het financieel beheer. Deze beheersafspraken zijn eveneens in deel III opgenomen. Ingevolge de beheersafspraken rapporteert het College per vier maanden op welke wijze de beschikbare middelen zijn aangewend. Die rapportage bevat uitsluitend een interne verantwoording met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven in het kader van de jaarplancycclus van het ministerie van Justitie.

Wettelijke regelingen

De tekst zoals deze thans luidt van Titel VIa van de Wet op de kansspelen en het Besluit College van toezicht op de kansspelen, alsmede van het Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen, is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

MDW-operatie Wet op de kansspelen

Van de dingen die voorbijgaan

Met de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) met betrekking tot de Wet op de kansspelen werd beoogd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van de regelgeving ten aanzien van de verschillende typen kansspelen te verbeteren. Een daartoe ingestelde werkgroep diende de gevolgen van maatschappelijke, juridische, technologische en internationale ontwikkelingen voor de houdbaarheid van het huidige kansspelbestel te bezien en diende voorstellen te doen ter verbetering van de regulering. Daarbij diende aandacht te worden gegeven aan de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid en moest worden gekeken naar marktconforme regulering van het huidige nationale monopoliestelsel voor de landelijke kansspelen. De MDW-werkgroep heeft medio 2000 haar rapport *Nieuwe ronde, nieuwe kansen* uitgebracht.

Het toenmalig kabinet Kok heeft op 10 november 2000 zijn standpunt bepaald naar aanleiding van het eindrapport van de MDW-werkgroep. Dit standpunt is met een brief van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie en Minister van Economische Zaken d.d. 20 november 2000 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden (Kamerstukken II, 2000 – 2001, 24 036, nr. 180). Na een eerste voortgangsrapportage d.d. 5 juni 2002 die nog onder verantwoordelijkheid van het demissionaire kabinet Kok tot stand is gekomen, is inmiddels op 31 maart 2003 een tweede voortgangsrapportage verschenen, onder verantwoordelijkheid van het – eveneens demissionaire – kabinet Balkenende I. Van de aanvankelijke voorstellen van de MDW-werkgroep is thans weinig meer over. Het College kan dit niet betreuren. Naar het zich laat aanzien zijn de beleidsvoornemens ten aanzien van het toekomstig kansspelbeleid thans van een meer realistisch gehalte dan in de voorgaande jaren. Hierna zal in het kort worden ingegaan op een aantal thans nog spelende beleidsthema's. Voor de visie van het College op het toekomstig kansspelbeleid verwijst het College overigens naar zijn brief ter zake aan de Minister van Justitie d.d. 4 september 2002, zoals deze is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Uniformering vergunningvoorwaarden en uitbreiding loterijaanbod

Het College kan zich vinden in het zoveel mogelijk uniformeren van de vergunningsvoorschriften van de verschillende loterijen, alsmede in het op een meer evenwichtige wijze verdelen van de loterijopbrengsten, waarbij ook nieuwe begunstigden een kans krijgen. Het College blijft evenwel vraagtekens plaatsen bij het voornemen om nieuwe vergunningen voor landelijke goede doelen loterijen te verlenen. De ontwikkelingen op de kansspelmarkt geven hier naar de opvatting van het College niet bepaald aanleiding toe. Evenals in 2001 is de omzetgroei bij de loterijen in 2002 hoofdzakelijk gerealiseerd door prijsverhogingen en (jackpot)toeslagen. Van een reële groei in de omzet is nauwelijks meer sprake. De kosten nemen daarentegen steeds meer toe. Het in de markt zetten van een nieuwe loterij vergt enorme (marketing)investeringen. Zo er al een noodzaak zou zijn tot het verder uitbreiden van de loterijmarkt, geeft het College er uit een oogpunt van efficiency de voorkeur aan om bestaande aanbieders meer mogelijkheden tot product vernieuwing te bieden in plaats van nieuwe aanbieders toe te laten met alle risico's van dien. Ook overigens acht het College de Nederlandse loterijmarkt met drie spelers van betekenis, te weten de Nederlandse Staatsloterij, De Lotto en de Novamedia Groep, voldoende bediend, zeker ook indien men

bedenkt dat in veel ons omringende landen in de regel maar een of twee aanbieders zijn toegelaten.

In het kader van de uniformering van de vergunningvoorwaarden heeft het College reeds twee jaar geleden het initiatief genomen om in overleg met de loterijorganisaties een nieuw afdrachtmodel te ontwikkelen. Volgens dit model mag van de omzet maximaal 25% aan kosten worden besteed en dient minimaal 25% aan prijzen te worden uitgekeerd. Ook de afdracht (schatkist of goede doelen) dient eveneens minimaal 25% te zijn. De resterende 25% kan naar eigen inzicht aan prijzen en/of afdracht worden besteed. Het College geeft nogmaals in overweging om alsnog voor dit model te kiezen, omdat het College het begrenzen van de kosten tot maximaal 25% van de omzet van cruciaal belang acht. Voor wat betreft de charitatieve loterijen zou dit naar de opvatting van het College betekenen dat voornamelijk zou kunnen worden volstaan met het verlagen van het huidige afdrachtpercentage van 60% naar 50%.

Onderzoek naar de behoefte aan casinospelen

Met een brief d.d. 31 oktober 2001 van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer wordt nader ingegaan op een reeds in het kabinetsstandpunt van 20 november 2000 aangekondigd onderzoek naar de behoefte aan casinospelen. Het doel van het onderzoek was de behoefte aan uitbreiding van het legale casinoaanbod in kaart te brengen, alsmede de te verwachten effecten ervan en de mogelijke en benodigde voorwaarden daarbij. Het onderzoek is uitgevoerd door SWOKA en Research voor Beleid. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld. Namens het College heeft de plv. secretaris zitting gehad in deze begeleidingscommissie. Het rapport *Een spel met grenzen: de Nederlandse casinomarkt* is uitgebracht op 25 oktober 2002. Inmiddels heeft de Minister van Justitie blijkens zijn brief van 31 maart 2003 besloten om de huidige omvang en inrichting van de casinomarkt voornamelijk ongewijzigd te laten, in afwachting van de (tussentijdse) uitkomsten van een meerjarig onderzoek naar de aard en de omvang van de gokverslaving in Nederland. Het College acht dit een begrijpelijke stellingname. In zijn brief van 4 september 2002 aan de Minister van Justitie heeft het College reeds zijn bezorgdheid uitgesproken over de mogelijke opheffing van het casinomonopolie. Het College acht een beperkte uitbreiding van het aantal vestigingsplaatsen van Holland Casino niet ondenkbaar, maar ziet verder alleen maar nadelen in het eventueel opheffen van het alleenrecht van Holland Casino. Het College zal te gelegener tijd terugkomen op de onderhavige kwestie.

Toekomstig toezicht

In het kabinetsstandpunt van 20 november 2000 is aangegeven dat een nieuw orgaan zal worden ingericht dat operationeel toezicht houdt op de landelijke vergunninghouders en advies geeft aan vergunningverleners met betrekking tot de uitvoering van de Wet op de kansspelen. In opdracht van de ministeries van Justitie en van Economische Zaken is door DHV Milieu en Infrastructuur BV onderzoek gedaan naar de mogelijke vormen van toezicht. Het onderzoek is begeleid door een commissie, waarin namens het College de voorzitter en de plv. secretaris zitting hadden. De eindrapportage *Vernieuwd toezicht op de kansspelen* is inmiddels in maart 2003 uitgebracht. Ten aanzien van de positionering van het nieuwe toezichthoudend orgaan wordt geconcludeerd dat er geen juridische of operationele belemmeringen zijn voor een ZBO of een inspectiedienst als vorm voor bestuurlijke inbedding

en dat de uiteindelijke keuze tussen een van beide organisatievormen in het politieke debat zal moeten worden gemaakt. Over deze aangelegenheid heeft het College ook desgevraagd op 30 januari 2003 een afzonderlijk advies aan de Minister van Justitie uitgebracht. Daarin komt het College tot de conclusie dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is.

Adviezen

Adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen

In het verslagjaar heeft het College 14 adviezen uitgebracht op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen (adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen van de vergunninghouders van de landelijke kansspelen). Deze 14 adviezen zijn uitgebracht naar aanleiding van in totaal 16 adviesaanvragen van – of door tussenkomst van – de Staatssecretaris of de Minister van Justitie. Een overzicht van de uitgebrachte adviezen is opgenomen in deel III van dit jaarverslag. De gemiddelde termijn tussen adviesaanvraag en het uitbrengen van het advies bedraagt iets minder dan drie weken. In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte adviezen.

Overige adviezen

Desgevraagd brengt het College ook andere adviezen uit, voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van de Wet op de kansspelen. In het verslagjaar heeft het College vier van dergelijke adviezen uitgebracht. Naast de hiervoor reeds in het onderdeel MDW-operatie Wet op de kansspelen genoemde brief d.d. 4 september 2002 aan de Minister van Justitie inzake toekomstig kansspelbeleid, heeft het College desgevraagd drie adviezen uitgebracht als uitvloeisel van de MDW-operatie. Het gaat hier om het concept projectprogramma kansspelen, het concept wetsvoorstel kansspelen op internet en concept besluit tot wijziging van het Kansspelenbesluit. Ten aanzien van het projectprogramma kansspelen heeft het College in zijn advies d.d. 21 maart 2002 vooral vraagtekens geplaatst bij het realiteitsgehalte van de gepresenteerde tijdsplanning. Reeds thans kan worden geconcludeerd dat de planning veel te krap was. In een advies van eveneens 21 maart 2002 inzake het wetsvoorstel kansspelen op internet heeft het College dit voorstel als onvoldragen gekwalificeerd. Het College wacht met belangstelling een nieuw voorstel af. In het advies d.d. 4 september 2002 inzake wijziging van het Kansspelenbesluit heeft het College nog eens de invoering bepleit van het reeds hiervoor omschreven afdrachtmodel. Definitieve besluitvorming hierover laat nog op zich wachten.

Toezicht

Kwartaalrapportage

Ingevolge de verleende vergunningen zijn de vergunninghouders van de landelijke kansspelen verplicht om binnen één maand na het einde van elk kwartaal te rapporteren over het financiële verloop en andere noodzakelijk geachte gegevens over dat kwartaal. Aangezien het College geen operationeel toezicht uitoefent, vormen deze rapportages van de vergunninghouders een essentieel onderdeel van het toezichtinstrumentarium. Het College heeft daartoe in samenspraak met de vergunninghouders een model-kwartaalrapportage ontwikkeld. De kwartaalrapportages worden steeds gezamenlijk door het College besproken. De bevindingen van het College worden vervolgens teruggekoppeld naar de vergunninghouders. In geval van onregelmatigheden rapporteert het College hierover, na de betrokken vergunninghouder te hebben gehoord, aan de verantwoordelijke bewindslieden (zie ook hierna bij toezichtrapportages inzake naleving regelgeving).

Toezichtrapportages inzake naleving regelgeving

In het verslagjaar heeft het College – al dan niet naar aanleiding van de behandeling van de kwartaalverslagen – acht toezichtrapportages uitgebracht inzake de naleving door de verschillende vergunninghouders van het bepaalde bij en krachtens de Wet op de kansspelen. De in 2002 uitgebrachte toezichtrapportages hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (drie maal), de SponsorBingo Loterij / Nationale Postcode Loterij (vier maal) en De Lotto (eenmaal). In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte toezichtrapportages.

Klachtenafhandeling

In het verslagjaar zijn door het College eenendertig schriftelijke klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen ontvangen en afgehandeld. Deze hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (acht maal), de SponsorBingo Loterij (vijf maal), de Nationale Postcode Loterij (een maal), de Zorgloterij (zeven maal), De Lotto (zes maal) en Holland Casino (drie maal). Tot slot is er een klacht geweest die meerdere vergunninghouders betrof, te weten de SponsorBingo Loterij en de Nationale Postcode Loterij. In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van deze klachten. Daarnaast heeft het College ook veel klachten via telefoon en vooral via e-mail ontvangen, die niet gevolgd zijn door een formele schriftelijke klacht. Veelal gaat het niet zozeer om een individuele bejegening van de deelnemer, maar om een bepaalde standaardhandelwijze van de vergunninghouder. Het gaat hier in het bijzonder om incassoperikelen bij de SponsorBingo Loterij en De Lotto, alsmede om de aanpassingen in de bedrijfsvoering van de BankGiroLoterij na de overname door de Nationale Postcode Loterij. Veelal kunnen deze klachten, onderscheidenlijk verzoeken om informatie, met een standaard antwoord e-mail door het College worden afgedaan. Overigens merkt het College hierover nog op dat klachten van deelnemers veelal symptomatisch zijn voor zaken bij de vergunninghouders die de aandacht van het College verdienen en dat deze klachten dan ook een belangrijke informatiebron voor het College vormen met betrekking tot de handel en wandel van de vergunninghouders.

De door het College vastgestelde interne procedureregels met betrekking tot de afhandeling van klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen zijn in het verslagjaar door het College geactualiseerd. De herziene procedureregels klachtenafhandeling zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Rapportage jaarstukken vergunninghouders

Door de vergunninghouders van de landelijke kansspelen wordt jaarlijks publiekelijk verantwoording afgelegd middels de jaarverslagen en de overige jaarstukken. Ook deze verplichting ligt vast in de verleende vergunningen. De vergunninghouders zijn gehouden om binnen vier maanden na afloop van een kalenderjaar de jaarrekening, vergezeld van een accountantsverslag en -verklaring, alsmede het jaarverslag in te zenden. Het College heeft zich voorheen verplicht om binnen eenzelfde termijn van vier maanden het jaarverslag en de overige jaarstukken te beoordelen en daarover een openbare rapportage uit te brengen. Het uitblijven van een inhoudelijke reactie van de verantwoordelijke bewindslieden op de in de rapportage jaarstukken opgenomen aanbevelingen heeft het College tot het inzicht geleid dat het niet langer zinvol is om hiermee door te gaan. De jaarstukken worden thans afgehandeld op een zelfde wijze als de kwartaalrapportages. Wel neemt het College voortaan additionele informatie afkomstig uit de jaarstukken van de vergunninghouders op in het jaarverslag van het College.

Onderzoeks- en adviesrapport

Op verzoek van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie is door het College in 1998 een toetsingsmodel uitgewerkt voor het periodiek doorlichten van de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Deze zogenoemde reguliere *audit* betreft een algemeen onderzoek dat voor alle vergunninghouders geldt bij de verlenging van de geldigheidsduur van de vergunning, c.q. één keer per vijf jaar indien de vergunning voor onbepaalde duur is verleend. Het College heeft inmiddels zeven audits uitgebracht. Het College zal de resterende audit inzake de totalisator uitbrengen in 2003, waarna deze activiteit zal worden gestaakt. Het uitblijven van een inhoudelijke reactie van de verantwoordelijke bewindslieden op de in de onderzoeks- en adviesrapporten opgenomen aanbevelingen heeft het College tot het inzicht geleid dat het niet langer zinvol is om hiermee door te gaan. Overigens heeft de toenmalige Staatssecretaris van Justitie met een brief d.d. 7 januari 2002 het College laten weten dat de audits zullen worden gebruikt als input in het vervolgtraject van de MDW-operatie, met name waar het gaat om het harmoniseren van de vergunningen. Over deze harmonisering zal het College te zijner tijd advies worden gevraagd.

Onderzoeken

Kansspelen via internet

Medio 2001 heeft het College aan marktonderzoekinstituut NIPO opdracht gegeven voor een onderzoek naar de deelname aan betaalde kansspelen via internet in Nederland. Het op 22 november 2001 gepubliceerde rapport *kansspelen via internet* was als zogeheten nulmeting bedoeld. Door voortaan jaarlijks een dergelijk onderzoek te laten uitvoeren, kunnen de ontwikkelingen van de deelname aan kansspelen via internet worden gemonitord.

Het onderzoeksrapport *kansspelen via internet 2002*, uitgevoerd door het onderzoeksbureau Motivaction, is op 10 oktober 2002 gepubliceerd. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld, met vertegenwoordigers van het College, het ministerie van Justitie en het ministerie van Economische Zaken, onder voorzitterschap van het Collegelid drs. J.J. Borking. Uit het onderzoek blijkt dat in 2002 de vermoedelijke bestedingen in Nederland aan e-gaming (gokken op internet) 105 miljoen euro bedragen. In 2001 bedroegen de bestedingen aan e-gaming nog slechts 19 miljoen euro. Het gaat hier om interactieve kansspelen zoals digitale casino's, speelautomaten en krasloten. Dit is in Nederland nog niet toegestaan. Via internet loten bestellen of meedoen aan een loterij in Nederland is al wel toegestaan (e-commerce).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door ondervraging van 11.143 personen in de leeftijd van 15 tot en met 55 jaar met toegang tot internet. 349 personen (3%) hebben aangegeven dat zij in de afgelopen 6 maanden aan één of meer betaalde interactieve kansspelen op internet hebben meegedaan. Omdat het hier uiteindelijk om een kleine groep personen gaat, moeten de onderzoeksgegevens met enige voorzichtigheid worden benaderd.

De forse groei van 19 naar 105 miljoen euro laat zich verklaren door een drietal ontwikkelingen. Ten eerste de groei in het aantal deelnemers van 1% naar 3% van de Nederlandse internetpopulatie (ongeveer 7 miljoen personen). Ten tweede lijkt de frequentie van deelname ten opzichte van 2001 toegenomen te zijn. Tenslotte is de gemiddelde besteding per maand gegroeid van 23 naar 41 euro. Van de totale besteding van 105 miljoen euro komt bijna 71 miljoen euro voor rekening van een kleine groep (13%) zware spelers. Bijna tweederde (60%) van de e-gamers bestaat daarentegen uit kleine spelers die gezamenlijk niet meer dan 11 miljoen euro per jaar aan e-gaming besteden. Een groep van matige spelers (27%) besteedt in totaal op jaarbasis zo'n 23 miljoen euro aan e-gaming. Vertaald naar de Nederlandse internet populatie betekent een en ander dat 220.000 personen deelnemen aan interactieve kansspelen op internet.

Overigens heeft het onderzoek nog een aantal resultaten van het onderzoek uit 2001 bevestigd, onder meer op het gebied van voor- en nadelen, speeltijdstip en -duur. Bovendien is wederom gebleken dat een belangrijk deel van de deelnemers aan casinospelen op internet denkt betaald bij een site van Holland Casino te spelen, terwijl dit feitelijk nog niet mogelijk is. De aanbieders van deze – in Nederland illegale – digitale casino's gebruiken veelal sterk op Holland Casino gelijkende namen. Nieuw in het onderzoek van 2002 is het verband dat er gebleken is te zijn tussen de frequentie van deelname en de snelheid van de internetverbinding van de deelnemers.

Deelname aan buitenlandse kansspelen

In Nederland is het verboden om deelneming aan een buitenlands kansspel te bevorderen of daartoe voor openbaarmaking of verspreiding bestemde stukken in voorraad te hebben. Het is daarentegen in Nederland wel toegestaan om deel te nemen aan buitenlandse kansspelen. Na eerder in 1996, 1998 en 2000 verricht onderzoek naar de deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland heeft het College in 2002 opdracht tot een vervolgonderzoek gegeven, om zodoende de ontwikkelingen op dit vlak te kunnen monitoren.

Het op 7 november 2002 gepubliceerde onderzoek *Deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland 2002* is uitgevoerd door marktonderzoekinstituut NIPO consult en begeleid door een commissie onder voorzitterschap van het Collegelid mevrouw drs. L. van Rijn-Vellekoop. Uit het onderzoek blijkt dat de bestedingen aan buitenlandse loterijen in Nederland 78 miljoen euro bedragen in 2002. Dat is 6% van de bestedingen aan Nederlandse loterijen (1.352 miljoen euro), een met voorgaande jaren overeenkomend percentage. De groei in de bestedingen aan buitenlandse loterijen houdt dus gelijke tred met de groei in de bestedingen aan vergelijkbare Nederlandse loterijen. Opvallend is de grote deelname aan Duitse lotto via systeemspel (23 miljoen euro).

Duitse loterijen hebben in de totale deelname aan buitenlandse kansspelen een aandeel van 87%. Dit aandeel bestaat uit Duitse lotto (56%) en de Duitse Klassenlotterien (31%). Het aandeel van de Duitse lotto bestaat voor meer dan de helft (32%) uit systeemspelen, aangeboden door bemiddelaars zoals Combiplay of Stargames. Bij systeemspelen speelt men doorgaans in een poule met andere personen in de Duitse lotto een groot aantal rijtjes (bijvoorbeeld 300, 600 of 1000 rijtjes). Deze systeemspelen worden veelal via een agressieve vorm van colportage verkocht. Duitse lotto is met totaal 52 miljoen euro het grootste buitenlandse kansspel waaraan in Nederland wordt deelgenomen. Andere buitenlandse loterijen zoals de Britse National Lottery spelen geen rol van betekenis. De gegevens over de deelname aan buitenlandse kansspelen dienen overigens met voorzichtigheid te worden beoordeeld, omdat het om een relatief kleine groep personen gaat (373 ondervraagde deelnemers).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door ondervraging van 23.981 personen van 18 jaar en ouder. Het blijkt dat 1.420 personen, ofwel 5,9% van de ondervraagden de afgelopen 12 maanden aan één of meer buitenlandse loterijen heeft deelgenomen. Dat is een stijging ten opzichte van de in 2000 gemeten 4,3%. Het gemiddeld aantal spelen waaraan is deelgenomen is licht gestegen tot 1,2. In 2002 hebben zodoende naar schatting 486.000 spelers 583.000 maal meegedaan aan een buitenlands kansspel. De gemiddelde besteding per speler per jaar is in 2002 gedaald tot 162 euro. In 2000 was dat nog 189 euro. Dat is waarschijnlijk het gevolg van het gestegen aandeel van de Duitse lotto en het systeemspel, waarbij de inleg gemiddeld lager is dan bij de Duitse Klassenlotterien. Per saldo zijn de totale bestedingen aan buitenlandse kansspelen gestegen van 67 miljoen euro in 2000 tot 78 miljoen euro in 2002.

De uitkomst van het onderzoek ten aanzien van het systeemspel bevestigt de – op veelvuldige klachten van burgers gebaseerde – ervaring van het College dat dit speltype de afgelopen jaren stelselmatig en soms hinderlijk agressief op de Nederlandse markt wordt aangeboden. Het College pleit dan ook voor actiever strafrechtelijk optreden tegen de aanbieders van dit systeemspel. De Minister van Justitie heeft hier inmiddels de aandacht voor gevraagd van het Openbaar Ministerie.

Onderzoek kwantitatieve en financiële omvang van de speelautomatenmarkt in Nederland

In het onderzoeksprogramma 2002 van het College is een onderzoek opgenomen naar de speelautomatenmarkt in Nederland. Dit wil zeggen een onderzoek naar de kwantitatieve en financiële omvang van de kansspelautomatenmarkt, zowel die met betrekking tot de individuele opstelplaatsen in de horeca als die met betrekking tot de speelautomatenhallen. Het College beschikt over weinig gegevens over deze markt, onder meer omdat het College op dit segment van de kansspelmarkt geen toezicht houdt. Met betrekking tot de omvang van de kansspelen waar het College geen toezicht op uitoefent heeft het College in de afgelopen jaren diverse onderzoeken doen uitvoeren, namelijk inzake lokale kansspelen, de deelname in Nederland aan buitenlandse kansspelen, illegale kansspelen en kansspelen via internet. Voor wat betreft de speelautomatenmarkt zijn echter nog weinig gestructureerde gegevens voorhanden.

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het aanbod van kansspelautomaten in Nederland, zowel in de zogenoemde hoogdrempelige inrichtingen als in de speelautomatenhallen, alsmede de spelopbrengsten die daarmee gepaard gaan. Voorts dient inzicht verkregen te worden in het aantal speelautomatenexploitanten, verdeeld naar horeca-exploitanten en speelautomatenhallenexploitanten. Daarbij zal tevens duidelijk moeten worden wie de grote spelers zijn op de speelautomatenmarkt in Nederland, opnieuw verdeeld naar horeca-exploitanten en speelautomatenhallenexploitanten. Een ander te onderzoeken aspect is de verdeling van de spelopbrengsten tussen exploitant en opsteller. Tot slot moet enig inzicht bereikt worden ten aanzien van de spreiding van de diverse exploitaties over Nederland, waarbij tevens een beeld zou moeten ontstaan van de toplocaties voor speelautomaten in Nederland.

Het College heeft medio 2002 aan het advies- en onderzoeksbureau ES&E opdracht gegeven tot het uitvoeren van het onderzoek naar de kansspelautomatenmarkt. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld, met vertegenwoordigers van het College, het ministerie van Justitie, het ministerie van Economische Zaken, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Verispect BV en de VAN Speelautomaten Branche-organisatie, onder voorzitterschap van het Collegelid mevrouw mr. A. Vriskoop-Sterk. Het onderzoek zal naar verwachting medio 2003 kunnen worden afgerond.

Internationale aangelegenheden

GRAF Malta

Het Gaming Regulators European Forum (GRAF) is een sedert 1989 bestaand informeel overleg tussen Europese regelgevers en toezichthouders op het terrein van de kansspelen. De jaarlijkse bijeenkomst van GRAF is in het verslagjaar gehouden op Malta, van 24 tot 28 april. Aan deze bijeenkomst namen 60 vertegenwoordigers uit 19 Europese landen deel, alsmede 4 regulators uit landen elders. En marge van deze bijeenkomst is tevens een bestuursvergadering gehouden van het Steering Committee van de International Association of Gaming Regulators (IAGR). De secretaris van het College vervult in de Executive Board van GRAF de functie van administrator.

IAGA/IAGR San Diego

De jaarlijks te houden International Gaming Law Conference, alsmede de daaraan verbonden jaarlijkse bijeenkomst van de International Association of Gaming Attorneys (IAGA) en de International Association of Gaming Regulators (IAGR), heeft in het verslagjaar plaatsgevonden in San Diego, USA, van 9 tot 13 september. De secretaris is ter gelegenheid van deze bijeenkomst herkozen als lid van het Steering Committee van IAGR.

EASG Barcelona

De European Association for the Study of Gambling (EASG) heeft van 2 tot 5 oktober 2002 te Barcelona de vijfde *European conference on gambling studies and policy issues* gehouden, met als thema: *searching for solutions*. En marge van deze conferentie heeft een plenaire Collegevergadering plaatsgevonden. De EASG beoogt de dialoog te bevorderen tussen diegenen die professioneel betrokken zijn bij de kansspelen (kansspelaanbieders, toezichthouders, wetenschappers en hulpverleners). De secretaris is ter gelegenheid van deze bijeenkomst herkozen als lid van het Executive Committee van EASG.

Ontvangen bezoeken

In 2002 heeft het College bezoeken ontvangen van vertegenwoordigers van het UK Department for Culture, Media and Sport en van de Zweedse Gaming Board. Verder heeft de Antilliaanse Minister van Justitie een bezoek aan het College gebracht voor een informatief overleg over het beleid op de Nederlandse Antillen inzake offshore gaming.

Overige internationale contacten

In 2001 zijn door het secretariaat voorts dienststreizen gemaakt naar Londen (Amusement Trades Exhibition International / International Casino Exhibition - ATEI/ICE, alsmede Executive Board meeting GRAF) en Brussel (overleg in het kader van GRAF met vertegenwoordigers van de Europese Commissie inzake ontwikkelingen op het terrein van de kansspelen).

Het College krijgt verder regelmatig uit het buitenland verzoeken van overheidsinstellingen, bedrijven en particulieren om informatie betreffende de kansspelen in Nederland. Voor zover mogelijk worden deze verzoeken door het College zelf afgedaan en wanneer dat niet mogelijk is, worden betrokkenen doorverwezen naar de instantie in Nederland die de gevraagde informatie wel kan verschaffen.

DEEL II

**ONTWIKKELING VAN DE KANSSPELEN IN
NEDERLAND**

Algemeen

In het voorliggende deel II van het jaarverslag geeft het College een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen.

Na dit algemeen gedeelte volgt per vergunninghouder een beschrijving. Daarin wordt een kort algemeen beeld van de vergunninghouder geschetst, waarin gegevens zijn opgenomen omtrent omzet, uitgekeerde prijzen, exploitatiekosten, (kansspel)belasting en winstafdracht. Naast de rubriek met de algemene en financiële gegevens bevat de beschrijving per vergunninghouder een aantal andere rubrieken. Voor zover zich relevante ontwikkelingen hebben voorgedaan wordt daarin ingegaan op nieuwe producten, fusies, door het College uitgebrachte adviezen en rapportages, constatering inzake naleving van de regelgeving, alsmede klachten.

Per vergunninghouder is een overzicht jaargegevens 2002 en een overzicht kerngegevens 1997 t/m 2002 bijgevoegd, opgesteld op basis van door de betreffende vergunninghouders verstrekte gegevens. Deze overzichten zijn zowel grafisch als cijfermatig op eenzelfde manier opgezet, zodat een vergelijkbaar beeld ontstaat met betrekking tot alle vergunninghouders.

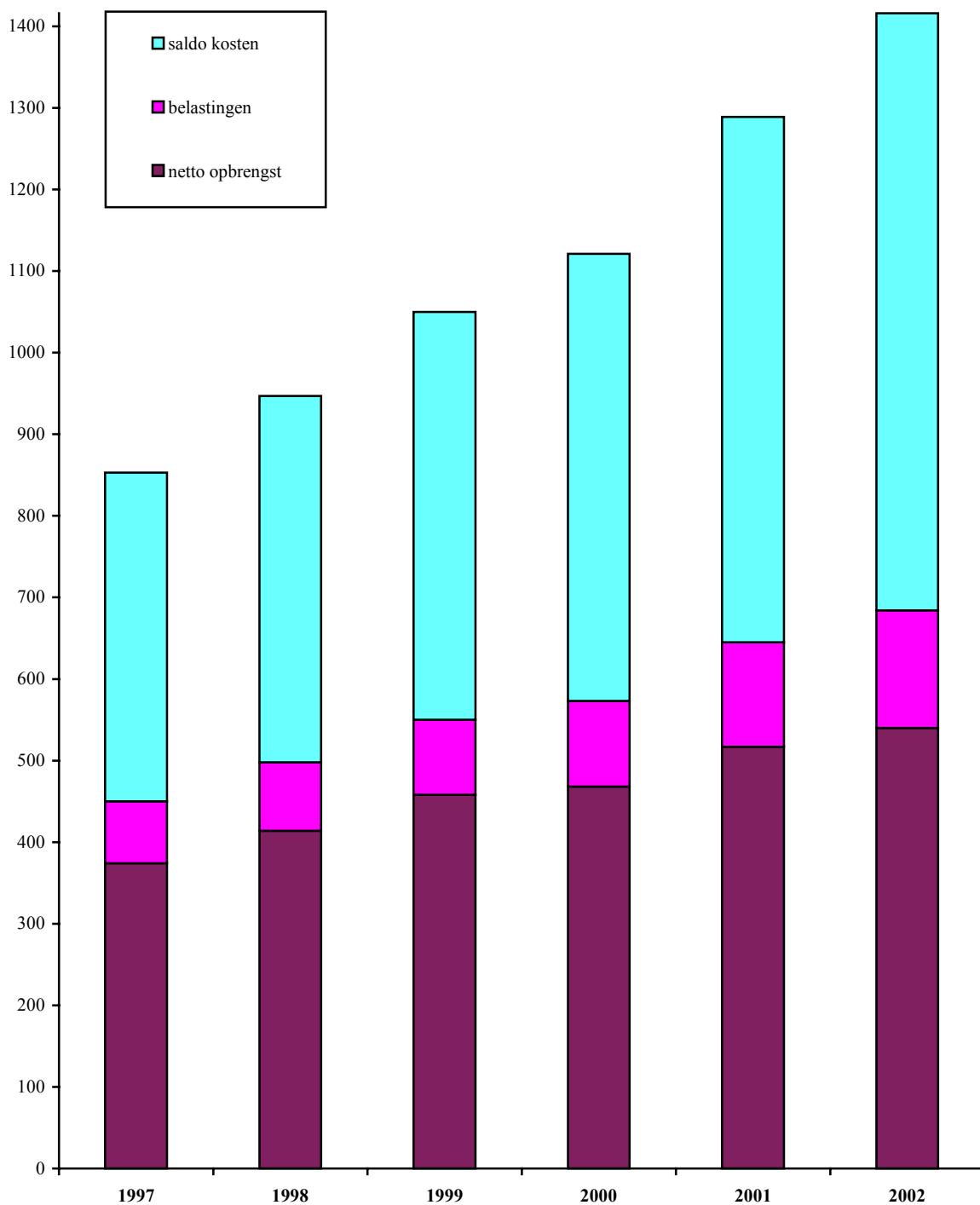
Het College merkt op dat de hierna opgenomen financiële gegevens enigszins kunnen afwijken van de door de vergunninghouders verstrekte gegevens. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt door afrondingsverschillen. Daarnaast heeft het College soms een enigszins andere rubricering dan de vergunninghouder aangehouden, teneinde de gegevens van de acht vergunninghouders op een zo eenvormig mogelijke wijze te kunnen presenteren. Bovendien zijn de in het kader van de afdracht aan de begunstigden genoemde bedragen uitsluitend gerelateerd aan de netto opbrengst van de vergunninghouders over 2002. Deze bedragen kunnen daarom soms afwijken van de daadwerkelijke afdrachten over 2002, bijvoorbeeld omdat de (eind)afdrachten overlopen naar een volgend boek- of kalenderjaar.

De zeven loterijorganisaties waarop het College toezicht houdt (daaronder begrepen de totalisator en de sporttotalisator) bereikten in 2002 een omzet van 1.463,4 miljoen euro. Onder aftrek van 720,0 miljoen euro aan prijzengeld (waarin is begrepen 61,6 miljoen euro aan kansspelbelasting) leverde dit een spelopbrengst op van 743,4 miljoen euro. Tezamen met de opbrengst van de speelcasino's van 672,8 miljoen euro komt de totale spelopbrengst van de acht vergunninghouders waarop het College toezicht houdt op 1.416,2 miljoen euro. Van de 1.416,2 miljoen euro aan spelopbrengst is 731,7 miljoen euro besteed aan kosten en 144,5 miljoen euro aan (kansspel)belastingen (alleen door de speelcasino's; bij de overige vergunninghouders zit de kansspelbelasting in het prijzengeld). Aldus blijft een netto opbrengst van 540,0 miljoen euro. Daarvan gaat 347,2 miljoen euro naar de goede doelen. De overige 192,8 miljoen euro komt ten goede aan de schatkist (afdracht staatsloterij en speelcasino's). Indien ook de (kansspel)belastingen van 61,6 miljoen euro en 144,5 miljoen euro worden meegeteld, komt in totaal 398,9 miljoen euro ten goede aan de Staat.

Voor een schematische weergave van deze financiële gegevens wordt verwezen naar het hierna opgenomen overzicht jaargegevens vergunninghouders 2002 en het eveneens hierna opgenomen overzicht kerngegevens vergunninghouders 1997 t/m 2002. In een afzonderlijke bijlage is het schema jaarafdracht 2002 opgenomen, waarin de zogenoemde macro-verdeelsleutel in kaart is gebracht. Met betrekking tot de afdracht van de netto opbrengsten over 2002 ten bedrage van 540,00 miljoen euro geeft dit schema de geldstromen weer tussen de vergunninghouders en de begunstigden.

Kerngegevens vergunninghouders 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
spelopbrengst	853	947	1.050	1.121	1.289	1.416
saldo kosten	403	449	500	548	644	732
belastingen	76	84	92	105	128	144
netto opbrengst	374	414	458	468	517	540
belasting in prijzen	40	47	51	54	64	62

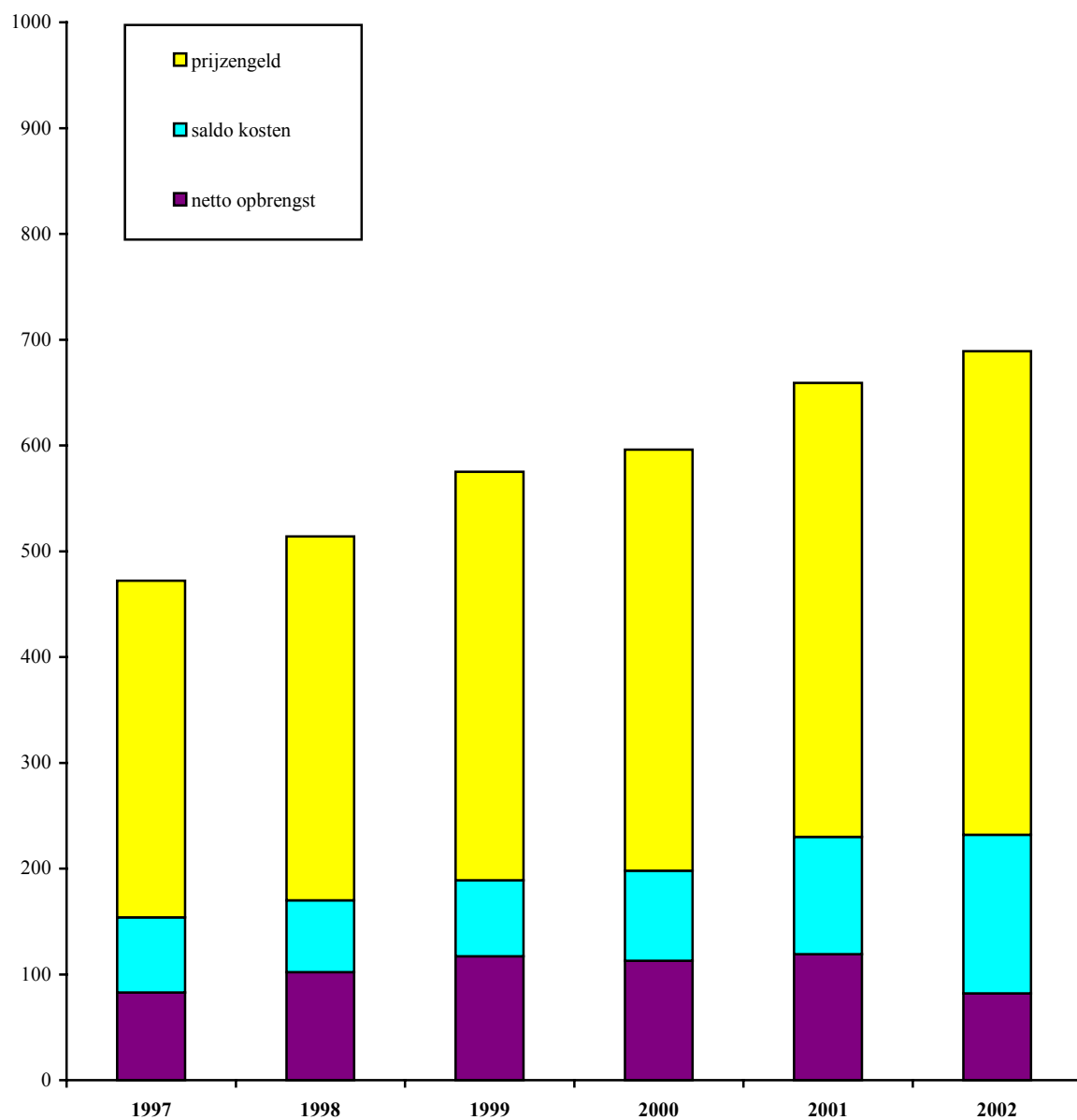

Jaargegevens 2002 (in miljoenen euro)	omzet		prijzengeld*		spelopbrengst		saldo kosten		belastingen		netto opbrengst		bestemming
		in %		in %		in %		in %		in %		in %	
staatsloterij	689,5	100%	457,3	66%	232,2	34%	150,0	22%	0,0	0%	82,2	12%	algemene middelen
bankgiroloterij	70,7	100%	17,6	25%	53,1	75%	10,7	15%	0,0	0%	42,4	60%	cultuur en natuurbehoud, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid
sponsorloterij	68,3	100%	10,6	16%	57,7	84%	16,5	24%	0,0	0%	41,2	60%	cultuur, maatschappelijk welzijn, volksgezondheid, sport en lichamelijke vorming, humanitaire hulpverlening en natuurbehoud
postcodeloterij	338,3	100%	78,1	23%	260,2	77%	57,0	17%	0,0	0%	203,2	60%	ontwikkelingssamenwerking, milieubehoud en humanitaire hulpverlening
zorgloterij	0,0	0%	0,0	0%	0,0	0%	0,0	0%	0,0	0%	0,0	0%	volksgezondheid
sporttotalisator	259,0	100%	130,8	51%	128,2	49%	71,7	28%	0,0	0%	56,5	22%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
totalisator	37,6	100%	25,6	68%	12,0	32%	8,1	22%	0,0	0%	3,9	10%	vrijwel geheel paardensport
speelcasino's	---	---	---	---	672,8	---	417,7	---	144,5	---	110,6	---	algemene middelen
totaal	1.463,4	---	720,0	---	1.416,2	100%	731,7	52%	144,5	10%	540,0	38%	2002

* inclusief 61,6 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief gesponsorde prijzen

Kerngegevens staatsloterij 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
omzet	472	514	575	596	659	689
prijzengeld	318	344	386	398	429	457
spelopbrengst	154	170	189	198	230	232
saldo kosten	71	68	72	85	111	150
netto opbrengst	83	102	117	113	119	82

Staatsloterij

Algemeen

De Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij (SENS), handelend onder de naam Nederlandse Staatsloterij, organiseert sedert de verzelfstandiging in 1992 de staatsloterij. De omzet van de Nederlandse Staatsloterij (bestaande uit staatsloterij, jackpotspel, oudejaarsloterij en de in 2001 geïntroduceerde nieuwe wekelijkse loterij *dayzers*) bedraagt in 2002 689,5 miljoen euro. Dit is 30,7 miljoen euro hoger (+ 4,7%) dan in het voorgaande jaar. Dit wordt per saldo geheel veroorzaakt door de nieuwe wekelijkse loterij *dayzers*, met een omzetsijging van 43,6 miljoen euro. Daar staat tegenover een omzetsdaling van de traditionele staatsloterijproducten met 12,9 miljoen euro. De invoering van de euro heeft in 2002 geen noemenswaardig effect gehad op de staatsloterij, omdat de prijs van staatsloten reeds per 1 januari 2001 met 10% is verhoogd. In 2002 keerde de Nederlandse Staatsloterij voor 457,3 miljoen euro aan prijzen uit (inclusief 30,5 miljoen euro kansspelbelasting). De exploitatiekosten bedragen 153,6 miljoen euro. Dat levert een netto opbrengst op van 82,2 miljoen euro (inclusief 4,0 miljoen euro onafgehaalde prijzen, verminderd met 0,4 miljoen euro rentelasten. Dit is 37,3 miljoen euro lager (- 31,2%) dan in het voorgaande jaar. De wel zeer forse kostenstijging bestaat bij benadering voor de helft uit marketingkosten en voor de helft uit automatiseringskosten. De afdracht van de Nederlandse Staatsloterij aan het ministerie van Financiën is gelijk aan de netto opbrengst. Dit betekent dus een forse tegenvaller voor het ministerie van Financiën. De afdracht is terug op het niveau van vijf jaar geleden, terwijl de omzet in diezelfde periode met bijna 50% is gestegen. Het motto van de Nederlandse Staatsloterij *Meer kans, meer geld* lijkt hier dan ook niet op te gaan. Of het investeringsbeleid dat gericht is op nieuwe product-marktcombinaties uiteindelijk vruchten zal opleveren, zal de tijd moeten leren. In ieder geval is voor het College thans reeds duidelijk dat hier een hoge prijs voor moet worden betaald. De nevenactiviteiten van de Nederlandse Staatsloterij, te weten de ticketing-activiteiten, hebben in het verslagjaar een resultaat opgeleverd van 0,1 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar één advies uitgebracht met betrekking tot de Nederlandse Staatsloterij, te weten over aanpassing van de statuten inzake benoembaarheid van commissarissen en bestuurders, alsmede inzake het verlenen van decharge. Het College had geen bedenkingen tegen de voorgestelde aanpassingen.

Naleving regelgeving

Ingevolge artikel 10, tweede lid, van de Beschikking Staatsloterij, dient de Nederlandse Staatsloterij binnen een maand na het einde van elk kwartaal aan – onder andere – het College schriftelijk verslag te doen van de exploitatie van de staatsloterij. Reeds in het vorige jaarverslag heeft het College opgemerkt dat de Nederlandse Staatsloterij er als enige vergunninghouder telkenmale niet in slaagt om tijdig en volledig aan deze verplichting te voldoen. Het College heeft hiervoor bij herhaling, maar zonder resultaat, aandacht gevraagd van de directie van de Nederlandse Staatsloterij. Met een brief d.d. 21 februari 2002 heeft het College dit nogmaals onder de aandacht gebracht van de toenmalige Staatssecretaris van

Financiën. Deze brief is evenwel onbeantwoord gebleven. Medio 2002 heeft de nieuw aangetreden voorzitter van de raad van commissarissen van de Nederlandse Staatsloterij aan het College toegezegd dat de Nederlandse Staatsloterij zich voortaan aan zijn wettelijke verplichtingen zal houden. Deze toezegging is gestand gedaan en de kwaliteit van de rapportages van de Nederlandse Staatsloterij is sedertdien aanmerkelijk verbeterd.

Het College heeft geconstateerd dat de Nederlandse Staatsloterij in het kader van de Koninginnedagloterij een promotionele actie organiseert waarbij personen die één of meer staatsloten in huis hebben gehaald kans maken een geldprijs te winnen. Een vergelijkbare actie is in 2001 door de Nederlandse Staatsloterij in het kader van het 275-jarig bestaan van de staatsloterij gehouden. Bij brief van 21 december 2001 heeft de Staatssecretaris van Financiën naar aanleiding van een signalering d.d. 25 september 2001 van het College geconcludeerd dat de Nederlandse Staatsloterij zich van dit soort activiteiten dient te onthouden. Naar de opvatting van de Nederlandse Staatsloterij ontbreekt bij de onderhavige actie enige aankoopverplichting, waardoor deze actie zich onderscheidt van de actie van 2001. Het College heeft deze opvatting niet onderbouwd gezien in de oorspronkelijke actievoorwaarden, die overigens eerst na een interventie door het College op de website van de Nederlandse Staatsloterij zijn gepubliceerd en nadien zijn aangepast. Het College constateert dat de oproepen op de actieflyer: *Haal nu Koninginnedagloten in huis!* en *Koop dus snel een Koninginnedaglot!* een aankoopverplichting veronderstelt. Voorts constateert het College dat de mogelijkheid van het in huis halen op andere wijze dan aankoop door de deelnemers eerst in de actievoorwaarden is opgenomen na de interventie door het College. Het College is derhalve tot de conclusie gekomen dat de Nederlandse Staatsloterij in deze niet alleen onzorgvuldig heeft gehandeld door de actievoorwaarden alsnog aan te passen, maar ook door het ontbreken van eenduidige en volledige informatie in de wervingscampagne. Met een brief d.d. 18 april 2002 heeft het College de Staatssecretaris van Financiën ter zake geïnformeerd. Deze brief is tot op heden onbeantwoord gebleven.

Het College heeft geconstateerd dat de Nederlandse Staatsloterij in het kader van een zomercampagne een zegelactie organiseert. Naar de opvatting van de Nederlandse Staatsloterij betreft het een promotionele actie die niet in strijd is met welke relevante regelgeving dan ook. Het College constateert evenwel dat met betrekking tot de zegelactie gekozen is voor een zelfde opzet als in 2001 is geschied met betrekking tot een overeenkomstige spaarzegelactie. In dat geval kwam het College tot de conclusie dat er sprake is van een aankoopverplichting. Met een brief d.d. 21 december 2001 heeft de toenmalige Staatssecretaris van Financiën de opvatting van het College ter zake ondersteund en de Nederlandse Staatsloterij daarop aangesproken. Ook al zou bij een wel zeer ruimhartige interpretatie bij de onderhavige actie niet van een aankoopverplichting hoeven te worden gesproken, dan is er toch op zijn minst sprake van een aansporing tot het aankopen van loten om met de zegelactie mee te kunnen doen. Met een brief d.d. 31 mei 2002 heeft het College de Staatssecretaris van Financiën verzocht de Nederlandse Staatsloterij wederom hierop aan te spreken. Ook deze brief is tot op heden onbeantwoord gebleven.

Klachten

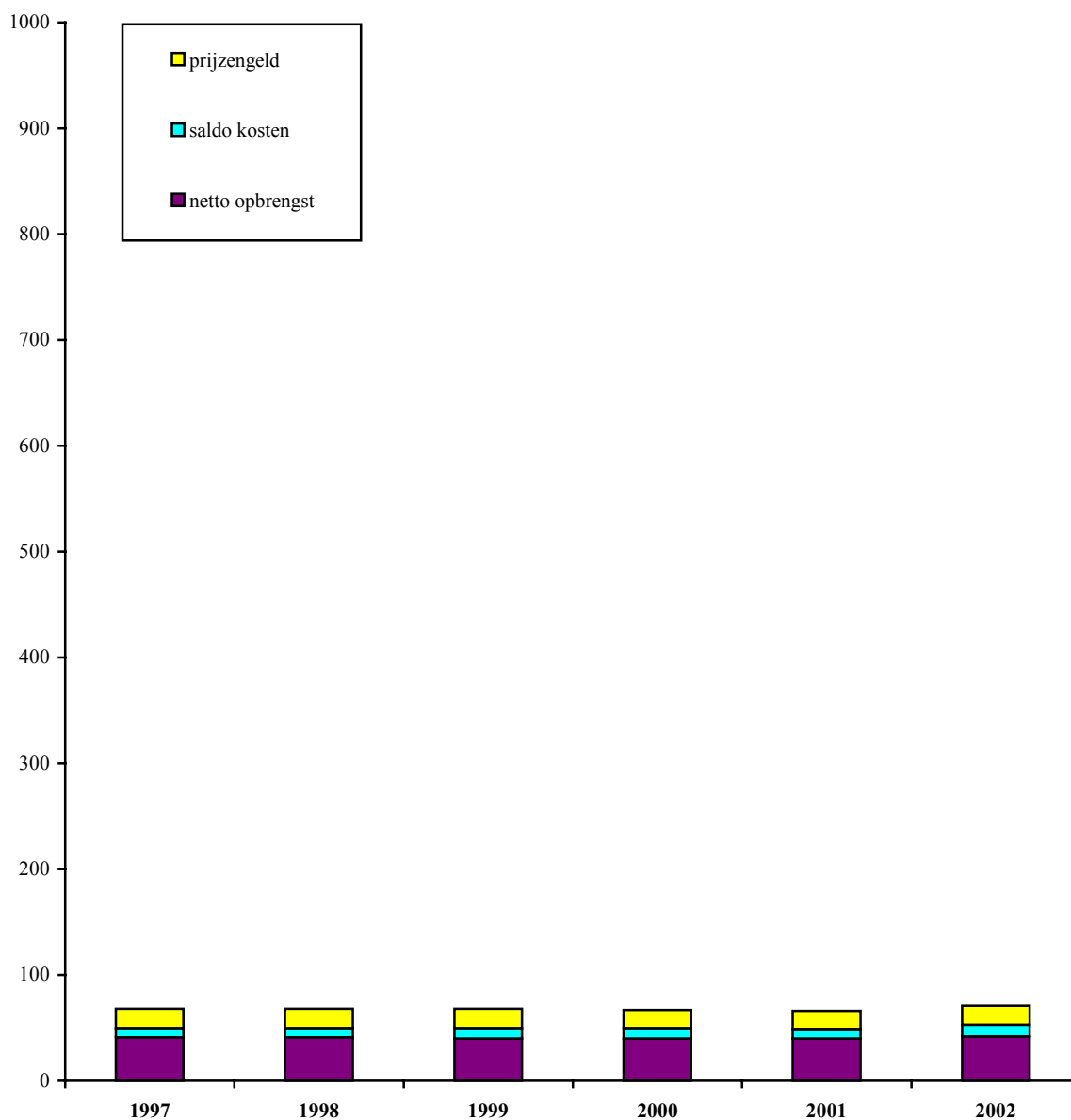
Over de Nederlandse Staatsloterij heeft het College in 2002 8 klachten ontvangen. Het betreft het uitdelen van gratis loten (geen strijd met de regelgeving), onterechte automatische incasso (de Nederlandse Staatsloterij is de klager alsnog tegemoet gekomen), de afwikkeling van een opzegging (geen strijd met de regelgeving), een mailing aan een minderjarige (de

Nederlandse Staatsloterij heeft laten weten het voorval ten zeerste te betreuren), het niet ontvangen van toegezegd promotiemateriaal (de Nederlandse Staatsloterij is de klager alsnog tegemoet gekomen), het niet terugstorten van toegezonden deelnamegelden (de Nederlandse Staatsloterij heeft de klager excuses aangeboden voor de opgetreden vertraging), het niet reageren op correspondentie (de Nederlandse Staatsloterij heeft de klager haar excuses aangeboden) en het niet overmaken van een gewonnen prijs (de Nederlandse Staatsloterij heeft toegezegd alles te zullen doen wat in haar vermogen ligt om de prijs zo spoedig mogelijk aan klager over te maken).

Jaargegevens staatsloterij 2002	in mln. euro	in %
omzet		
staatsloterij	491,6	71,3
jackpotspel	36,2	5,3
oudejaarsloterij	105,0	15,2
dayzers	<u>56,7</u>	<u>8,2</u>
totaal	689,5	100,0
prijzengeld (incl. 30,5 mln. euro kansspelbelasting)	457,3	66,3
spelopbrengst	232,2	33,7
kosten	153,6	22,3
netto spelopbrengst	78,6	11,4
diverse baten (4,0 mln. euro onafgehaalde prijzen minus 0,4 mln. euro rentelasten)	3,6	0,5
netto opbrengst	82,2	11,9
aantal loterijen:		
staatsloterij / jackpotspel	12	
oudejaarsloterij	1	
dayzers	52	
hoofdprijs staatsloterij (netto)	1,0	
hoogst uitbetaalde jackpot (netto)	9,8	
hoofdprijs oudejaarsloterij (netto)	10,0	
hoofdprijs koninginnedagloterij (netto)	2,5	
hoofdprijs dayzers	0,5	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2002	143	
aantal verkooppunten ultimo 2002	3.155	
verkoopkosten	21,8	14,2
marketingkosten	54,6	35,6
verwerkingskosten	17,6	11,5
automatiseringskosten	18,6	12,1
personeelskosten	16,8	10,9
algemene beheerskosten	22,3	14,5
bijzondere lasten	<u>1,9</u>	<u>1,2</u>
totaal exploitatiekosten	153,6	100,0
netto opbrengst	82,2	100,0
resultaat ticketing-activiteiten	0,1	
afdracht aan ministerie van Financiën	82,2	100,0
toevoeging aan winstreserve (saldo is 0,0 mln. euro)	0,1	

Kerngegevens bankgiroloterij 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
omzet	68	68	68	67	66	71
prijzengeld	18	18	18	17	17	18
spelopbrengst	50	50	50	50	49	53
saldo kosten	9	9	10	10	9	11
netto opbrengst	41	41	40	40	40	42

Bankgiroloterij

Algemeen

In 1970 is de giroloterij van start gegaan, in 1978 gevolgd door de bankloterij. De Algemene Loterij Nederland (ALN) en de Stichting Uitvoeringsorgaan Financiële Akties (SUFA) dragen ingevolge de verleende vergunning gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het houden van de bankgiroloterij en voor het verwezenlijken van de daarmee beoogde doelstellingen. SUFA is meer in het bijzonder belast met de administratie, organisatie en uitvoering van de bankgiroloterij en de verdere productontwikkeling. ALN is meer in het bijzonder belast met de verdeling van de netto opbrengst. Eind 2002 is SUFA de facto overgenomen door de Novamedia Groep. Daarmee is de organisatie van de drie grote charitatieve loterijen in Nederland, te weten de postcodeloterij, de sponsorbingoloterij en de bankgiroloterij, in één hand terechtgekomen.

Inzake de overname van SUFA is door een aantal betrokken partijen een samenwerkingsovereenkomst gesloten, die als volgt kan worden samengevat. De Stichting Nationale Postcode Loterij (NPL) neemt het bestuur van SUFA over zoals dat destijds ook is gegaan bij de overname van de Stichting Fondsen Promoties (SFP). ALN blijft evenwel de ontvanger en verdeler van de gelden onder de bestaande vijf begunstigten en het Fonds Bijzondere Uitkeringen (FBU). Maar afhankelijk van de omzetgroei (tot 50%, tot 100% of meer dan 100%) zal SUFA respectievelijk 10%, 25% of 50% van de omzetgroei mogen aanwenden voor nieuwe begunstigten. De bestaande begunstigten moeten een (standaard)overeenkomst met SUFA sluiten, zoals deze ook reeds door NPL en SFP wordt gehanteerd. Voorts komt er een beneficiëntenraad bij SUFA, die bestaat uit vertegenwoordigers van de bestaande begunstigten van ALN. Verder mag ALN een lid van de Raad van Toezicht van NPL/SFP/SUFA voordragen.

Na de overname van SUFA is een begin gemaakt met een aantal aanpassingen in de bedrijfsvoering, waaronder het samenvoegen van de bankloterij en de giroloterij tot één bankgiroloterij, het afschaffen van de mogelijkheid om eenmaal per twee maanden mee te doen aan de bankgiroloterij, alsmede het wijzigen van de trekkings- en incassosystematiek en de bekendmaking van de uitslagen.

De ontwikkeling van de opbrengst van de BankGiroLoterij vertoont een betrekkelijk stabiel beeld. De omzet over 2002 bedraagt 70,7 miljoen euro en is daarmee 4,3 miljoen euro hoger (+ 6,5%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetstijging is geheel veroorzaakt door een prijsverhoging per 1 maart 2002 naar 5 euro, gecombineerd met een lichte terugloop in het aantal deelnemers. Onder aftrek van 17,6 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 2,1 miljoen euro kansspelbelasting) en 10,7 miljoen euro aan exploitatiekosten (inclusief 0,1 miljoen euro t.g.v. het egalisatiefonds en 0,6 miljoen euro rentelasten) leverde de BankGiroLoterij in 2002 netto 42,4 miljoen euro op. Dit is 2,5 miljoen euro hoger (+ 6,3%) dan in het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst tot 40 miljoen wordt 100% door ALN verdeeld onder de vijf bestaande participanten en het door ALN beheerde FBU. Van het resterende deel van de netto opbrengst krijgt ALN 90% en verdeelt SUFA 10% onder nieuwe begunstigten.

Overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst en de financiële reglementen van ALN en SUFA wordt van de netto opbrengst (van 42,4 miljoen euro in 2002) door SUFA 0,2 miljoen euro verdeeld over nieuwe begunstigten. Dit zijn het TBC fonds, Diabetes Fonds,

Nierstichting en Nationaal Comité 4 en 5 mei. De overige 42,2 miljoen euro wordt verdeeld door ALN. Daarvan wordt eerst een dotatie gedaan aan het FBU. Deze dotatie heeft de vorm van een aanvulling van het FBU en wel tot 5% van de (geschatte) bruto opbrengst van de BankGiroLoterij van het desbetreffende jaar, met dien verstande dat het bedrag niet hoger mag zijn dan 7% van de (geschatte) netto opbrengst van de BankGiroLoterij van dat jaar. In 2002 bedraagt deze aanvulling van het FBU 2,0 miljoen euro. Van het resterende bedrag van 40,2 miljoen euro gaat volgens de vastgestelde verdeelsleutel 23,6% naar het Oranje Fonds (9,5 miljoen euro); 23,6% naar het Prins Bernhard Cultuur Fonds (9,5 miljoen euro); 23,6% naar de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid (9,5 miljoen euro); 15,4% naar de Stichting Katholieke Noden (6,2 miljoen euro); en 13,8% naar de Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers en aanverwante doeleinden (5,5 miljoen euro).

Adviezen

Naast een advies over een wijziging van het deelnemersreglement inzake het schrappen van het maximaal aantal deelnames per rekeningnummer, heeft het College een advies uitgebracht inzake wijziging van de vergunning, het deelnemersreglement en het financieel reglement in verband met de overname van SUFA. Reeds eerder had het College met een brief van 1 juli 2002 aan de toenmalige Staatssecretaris van Justitie te kennen gegeven geen principiële bedenkingen te hebben tegen de – de facto – overname van de BankGiroLoterij door NPL. Daarbij heeft het College evenwel aangegeven het noodzakelijk te achten dat de verleende vergunning wordt aangepast op een aantal onderdelen. Het betreft in het bijzonder het toelaten van nieuwe begunstigden, de positie van ALN als vergunninghouder en het limiteren van de geldigheidsduur van de verleende vergunning tot de duur van de samenwerkingsovereenkomst tussen ALN en NPL. Inmiddels heeft de Minister van Justitie besloten de vergunning aan te passen in verband met het toelaten van nieuwe begunstigden en het limiteren van de geldigheidsduur van de verleende vergunning. Ten aanzien van het beëindigen van de positie van ALN als vergunninghouder heeft de Minister van Justitie het advies van het College niet gevolgd.

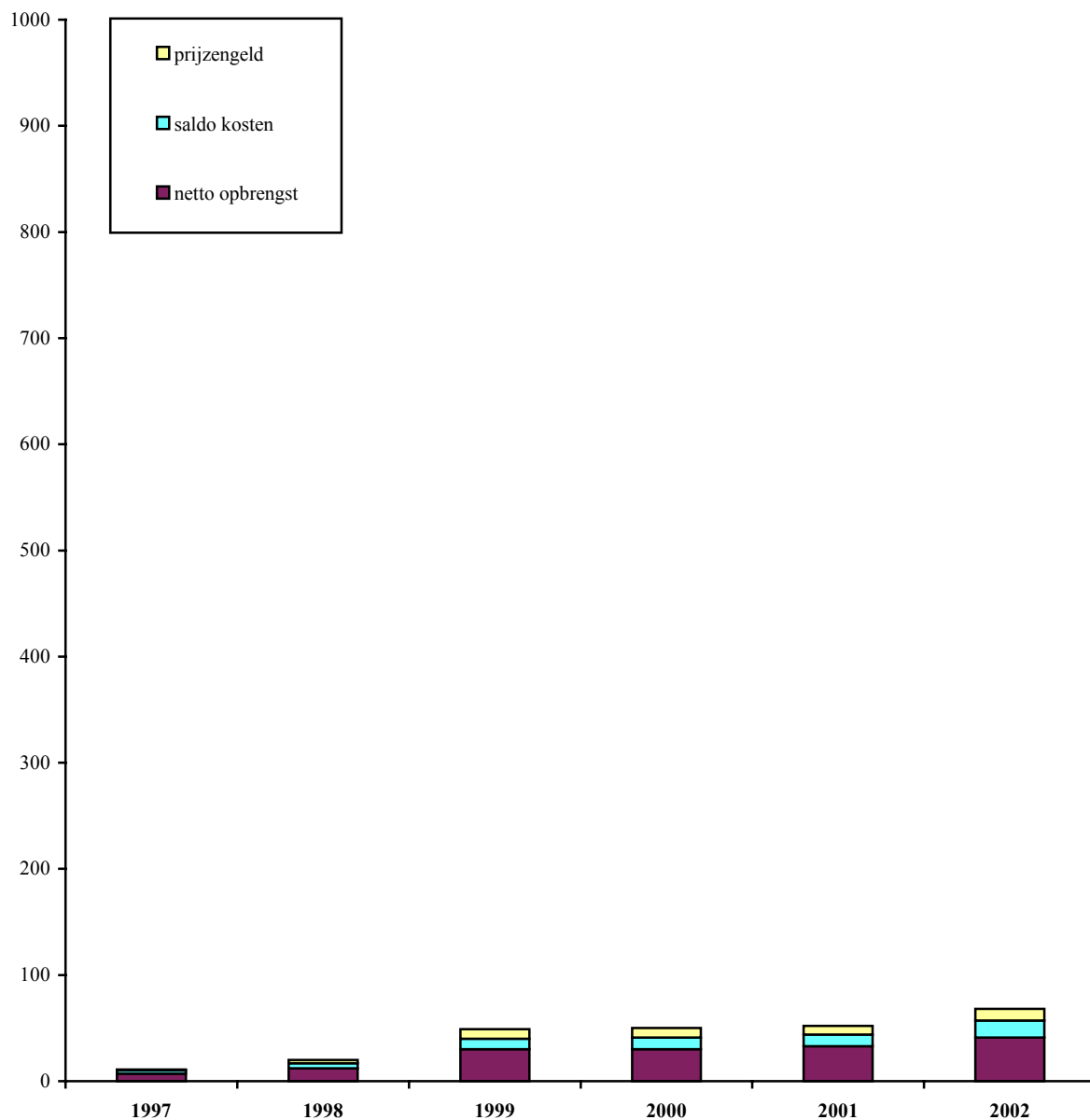
Klachten

Over SUFA zijn geen formele schriftelijke klachten ontvangen. Wel heeft het College eind 2002 per e-mail en per telefoon enkele tientallen klachten ontvangen van deelnemers aan de bankgiroloterij. Deze klachten richten zich op het later dan oorspronkelijk aangekondigd houden van de trekkingen door SUFA van de loterijen van november en december en vooral op de telefonische benadering door SUFA van deelnemers over de overgang naar maandelijkse trekkingen van deelnemers die tot dan toe één keer per twee maanden deelnamen. Zoals hiervoor reeds vermeld heeft SUFA besloten de mogelijkheid van deelname eens per twee maanden te beëindigen. Velen maakten zich boos over het feit dat men voor de keuze werd gesteld om maandelijks deel te nemen of schriftelijk op te zeggen. Aangezien de regelgeving zich niet verzet tegen de betreffende aanpassing, is betrokkenen bericht dat, ondanks dat het College van opvatting is dat een meer zorgvuldige communicatie over de aanpassingen in de bedrijfsvoering door de BankGiroLoterij wenselijk zou zijn, SUFA niet in strijd met de regelgeving handelt. Inmiddels heeft SUFA overigens besloten om de resterende groep spelers die eenmaal per twee maanden meedoet, aan alle 6 trekkingen in het eerste half jaar van 2003 te laten meedoen, waarna de deelname automatisch zal worden stopgezet, tenzij betrokkenen te kennen geven (maandelijks) verder te willen spelen.

Jaargegevens bankgiroloterij 2002	in mln. euro	in %
omzet		
giroloterij	40,3	57,0
bankloterij	<u>30,4</u>	<u>43,0</u>
totaal	70,7	100,0
prijzengeld (incl. 2,1 mln. euro kansspelbelasting)	17,6	24,9
spelopbrengst	53,1	75,1
exploitatiekosten (incl. 0,1 mln. euro t.b.v. egalisatiefonds)	10,1	14,3
netto spelopbrengst	43,0	60,8
rentelasten	0,6	0,8
netto opbrengst	42,4	60,0
aantal loterijen/trekkingen		
giroloterij	12	
bankloterij	12	
aantal deelnemers		
giroloterij	0,8 mln.	
bankloterij	0,6 mln.	
hoofdprijs per maand (bruto)	0,1	
hoogst uitbetaalde jackpot (bruto)	5,5	
aantal personeelsleden (fte's) SUFA	9	
personeelskosten SUFA	0,6	6,0
wervingskosten	7,5	75,0
organisatiekosten	1,9	19,0
afschrijvingen	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
totaal exploitatiekosten	10,0	100,0
saldo egalisatiefonds	0,7	
netto opbrengst	42,4	
nieuwe begunstigen	0,2	
aandeel Fonds Bijzondere Uitkeringen (FBU)	<u>2,0</u>	
bestaande begunstigen	40,2	100,0
Oranje Fonds	9,5	23,6
Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid	9,5	23,6
Prins Bernhard Cultuur Fonds	9,5	23,6
Stichting Katholieke Noden (SKaN-fonds)	6,2	15,4
Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienst-Slachtoffers en aanverwante doeleinden	5,5	13,8

Kerngegevens sponsorbingoloterij 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
omzet	11	20	49	50	52	68
prijzengeld	1	3	9	9	8	11
spelopbrengst	10	17	40	41	44	57
saldo kosten	3	5	10	11	11	16
netto opbrengst	7	12	30	30	33	41

Sponsorbingoloterij

Algemeen

De sponsorloterij wordt sedert 1989 georganiseerd door de Stichting Fondsen Promoties (SFP), een van oorsprong aan de Vereniging Humanitas gelieerde fondsenwervende instelling. Sedert de start van de sponsorloterij in 1989 laat de omzet jaarlijks een bescheiden groei zien. Met een op 17 april 1998 gesloten overeenkomst tussen de Stichting Nationale Postcode Loterij (NPL) enerzijds en SFP en Vereniging Humanitas anderzijds komt de sponsorloterij de facto in handen van de Novamedia Groep. Sedertdien zijn de omzet en de netto opbrengst van de sponsorloterij verzesvoudigd.

In 2002 bedraagt de omzet 68,3 miljoen euro. Dit is 15,9 miljoen euro hoger (+ 30,3%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetverhoging komt deels voor rekening van een lotprijsverhoging naar 5 euro per 1 maart 2002. Daarnaast is het aantal deelnames in het laatste kwartaal van 2001 substantieel toegenomen door de introductie van het nieuwe concept van de SponsorBingo Loterij, met onder andere een nieuw tv-programma en twee mailings met een gratis lot. In de loop van 2002 is het aantal deelnames evenwel weer teruggelopen. Niettemin levert een en ander per saldo een forse omzetsijging op ten opzichte van het voorgaande jaar. Na aftrek van 10,6 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 1,7 miljoen euro kansspelbelasting, exclusief 1,3 miljoen euro aan sponsorwaarde van door derden ter beschikking gestelde prijzen) en 16,7 miljoen euro aan kosten blijft een netto opbrengst van 41,2 miljoen euro (inclusief 0,1 miljoen euro aan rente-opbrengst en 0,1 miljoen euro vrijval niet geïnde sponsorcertificaten). Dit is 8,3 miljoen euro hoger (+ 25,2%) dan in het voorgaande jaar.

De netto opbrengst van 41,2 miljoen euro is als volgt verdeeld onder de begunstigden van de sponsorloterij: Stichting DOEN 7,5 miljoen euro; Humanitas 6,9 miljoen euro; vier Rijksmusea 6,5 miljoen euro; Johan Cruijff Welfare Foundation / Terre des Hommes 4,5 miljoen euro; Stichting Museum Jaarkaart 2,3 miljoen euro; Stichting Nationaal Monument St. Jan 1,5 miljoen euro; Stichting Hermitage aan de Amstel 1,4 miljoen euro; Actie Pepernoot 1,2 miljoen euro; Fonds Slachtofferhulp 0,9 miljoen euro; "Nieuwe" Rijksmuseum 0,9 miljoen euro; Stichting Start Foundation 0,9 miljoen euro; Stichting Nationaal Jeugd Fonds Jantje Beton 0,7 miljoen euro; Hendrick de Keyser 0,6 miljoen euro; Concertgebouw 0,6 miljoen euro; Cobra Museum 0,6 miljoen euro; Nederlands Openluchtmuseum 0,5 miljoen euro; Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind 0,3 miljoen euro; Alzheimer Nederland 0,3 miljoen euro; Nationaal Epilepsiefonds 0,2 miljoen euro; Nederlands sportmuseum 0,2 miljoen euro; Joods Historisch Museum 0,2 miljoen euro; De Hollandse Molen 0,2 miljoen euro; Stichting Doe een Wens 0,2 miljoen euro; Het Nationale Kerstkado 0,2 miljoen euro; Stichting Special Olympics 0,2 miljoen euro; Nationaal Fonds Ouderenhulp 0,1 miljoen euro; en overige (geoordeelde) begunstigden 1,6 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft één advies uitgebracht, betreffende wijziging van het deelnemersreglement van de SponsorBingo Loterij op een aantal onderdelen. Het merendeel van de voorstellen betreft aanvullingen en verduidelijkingen op de reeds eerder doorgevoerde rolwisseling in de loterij tussen bingo (hoofdspel) en nummerloterij (toegevoegd spel). Belangrijkste onderdeel

van het advies was de opvatting van het College dat in het deelnemersreglement gewaarborgd dient te zijn dat uitgeloopte prijzen minstens éénmaal per jaar dienen te worden uitgekeerd (zie ook hierna onder naleving regelgeving).

Naleving regelgeving

In het televisieprogramma *Kassa* d.d. 23 maart 2002 is het realiteitsgehalte van hoofdprijzen en jackpots ter discussie gesteld. In dit televisieprogramma is in het bijzonder aandacht besteed aan de hoofdprijs van 500.000 euro bij de SponsorBingo Loterij en aan het gegeven dat de kans dat deze ook daadwerkelijk wordt uitgekeerd te verwaarlozen is. Deze kans zou namelijk 1 op 345 miljard zijn. In het verleden heeft het College het standpunt ingenomen dat de hoogte van hoofdprijzen en jackpots in principe vrij door de vergunninghouders kan worden bepaald, maar dat er wel een termijn dient te zijn waarbinnen een jackpot zou moeten vallen. Bij de introductie van de jackpot bij de BankGiroLoterij is door het College in zijn advies nr. C.165/96 d.d. 18 juli 1996 het standpunt ingenomen dat deze tenminste een keer per half jaar zou moeten vallen. Door de toenmalige Staatssecretaris van Justitie is destijds geconcludeerd dat één keer per 12 maanden het minimum is. Naar de opvatting van het College dient de kans op een in het vooruitzicht gestelde prijs reëel te zijn. Indien dit niet het geval is dan zou er naar de opvatting van het College gesproken kunnen worden van misleiding van de deelnemers. In een brief d.d. 31 mei 2002 aan de Staatssecretaris van Justitie heeft het College aangegeven dat vergunninghouders hun prijzenpakket en de betreffende loterijspelen zodanig dienen in te richten dat er voldoende waarborgen zijn dat redelijkerwijs alle in het vooruitzicht gestelde prijzen binnen een termijn van 12 maanden ook daadwerkelijk één of meerdere keren worden uitgekeerd. De Minister van Justitie heeft deze zienswijze inmiddels onderschreven. Aangezien de SponsorBingo Loterij evenwel in eerste instantie hieraan geen uitvoering wilde geven, heeft het College zich ter zake nogmaals tot de Minister van Justitie gewend met een brief van 7 november 2002. Naar aanleiding daarvan heeft de SponsorBingo Loterij toegezegd met voorstellen te zullen komen.

Met enige regelmaat heeft het College geconstateerd dat zowel de Nationale Postcode Loterij als de SponsorBingo Loterij (beide Novamedia Groep) in publicitaire en andere uitingen spreken van *lid* zijn/worden van de Nationale Postcode Loterij of de SponsorBingo Loterij. Naar de opvatting van het College is het zowel juridisch als taalkundig onjuist om hier te spreken van *leden* en worden de deelnemers hierdoor misleid, omdat lidmaatschap van een organisatie zeggenschap impliceert. Daarvan is bij de Nationale Postcode Loterij en de Sponsor Bingo Loterij evenwel geen sprake. Bovendien is dit ook taalkundig onjuist omdat men geen lid is van een loterij, maar deelnemer aan een loterij. In reactie op de brief ter zake van het College d.d. 31 mei 2002 heeft de Minister van Justitie inmiddels laten weten het standpunt van het College niet te delen.

Klachten

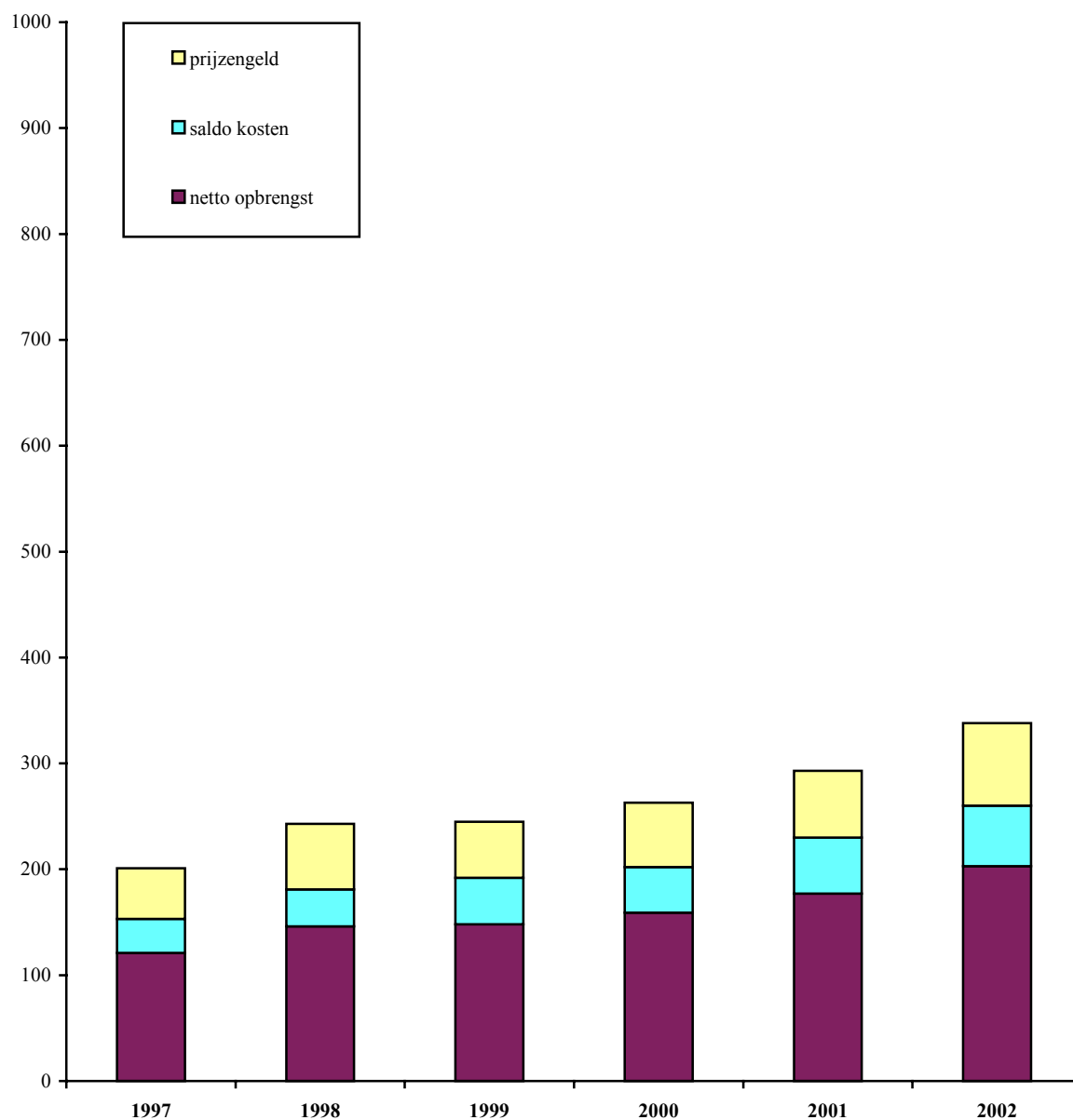
Het College heeft in 2002 6 klachten met betrekking tot de sponsorbingoloterij ontvangen. Reeds vorig jaar heeft het College naar aanleiding van klachten over afschrijving van bank- of girorekeningen door de SponsorBingo Loterij waarvoor geen machtiging zou zijn afgegeven, SFP verzocht om in voorkomende gevallen in de promotionele uitingen duidelijker te vermelden wat de consequenties van aanmeldingen zijn, in het bijzonder dat daarmee tevens machtiging tot automatische incasso wordt gegeven. Naar aanleiding hiervan heeft SFP haar

mailings aangepast. Toch heeft het College in 2002 naast 5 formele klachten ook veel reacties per telefoon en e-mail met betrekking tot automatische incasso ontvangen. Voor een deel betreft het hier nog klachten als gevolg van het reageren op aanbiedingen voor gratis deelname via een mailing en voor het overige deel betreft het reacties op een telefonische benadering door SFP met een aanbod voor gratis deelname en daarna betaalde deelname. Ook hier heeft het College moeten constateren dat het voor de deelnemers niet zonder meer duidelijk is dat na activering van een gratis lot men daarmee tevens een machtiging verstrekt tot automatische incasso voor de deelname na de gratis lot periode. De overblijvende klacht betrof een klacht inzake beëindiging van deelname aan de sponsorbingoloterij (SFP heeft klager laten weten dat het bericht van afmelding de loterij nooit heeft bereikt en dat de deelname zoals gewenst inmiddels is beëindigd).

Jaargegevens sponsorbingoloterij 2002		in mln. euro	in %
omzet			
geormerkt		4,1	6,0
ongeormerkt		<u>64,2</u>	<u>94,0</u>
totaal		68,3	100,0
prijzengeld (incl. 1,7 mln. euro kansspelbelasting; exclusief 1,3 mln. euro gesponsorde prijzen)		10,6	15,5
spelopbrengst		57,7	84,5
kosten (incl. 0,0 mln. euro t.b.v. algemene reserve)		16,7	24,5
netto spelopbrengst		41,0	60,0
overige opbrengsten		0,2	0,3
netto opbrengst		41,2	60,3
aantal deelnemers ultimo 2002	0,7 mln.		
aantal abonnementen ultimo 2002	1,0 mln.		
hoogste uitgekeerde prijs bingo (bruto)		0,2	
hoogste uitgekeerde prijs loterij (bruto)		0,1	
aantal personeelsleden (fte's)	--		
personeelskosten		1,3	7,8
afschrijvingen		0,1	0,6
organisatiekosten		3,3	19,8
wervingskosten		<u>12,0</u>	<u>71,8</u>
totaal kosten		16,7	100,0
saldo algemene reserve		0,5	
afdrachten 2002 aan begunstigden		41,2	100,0
Stichting DOEN		7,5	18,2
Humanitas		6,9	16,7
Vier Rijksmusea		6,5	15,8
JCWF / Terre des Hommes		4,5	10,9
Stichting Museum Jaarkaart		2,3	5,6
Stichting Nationaal Monument St. Jan		1,5	3,6
Stichting Hermitage aan de Amstel		1,4	3,4
Actie Pepernoot		1,2	2,9
"Nieuw" Rijksmuseum		0,9	2,2
Fonds Slachtofferhulp		0,9	2,2
Stichting Start Foundation		0,9	2,2
Overige ongeormerkte begunstigden		5,1	12,4
Overige geormerkte begunstigden		1,6	3,9

Kerngegevens postcodeloterij 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
omzet	201	243	245	263	293	338
prijzengeld	48	62	53	61	63	78
spelopbrengst	153	181	192	202	230	260
saldo kosten	32	35	44	43	53	57
netto opbrengst	121	146	148	159	177	203

Postcodeloterij

Algemeen

De Stichting Nationale Postcode Loterij (NPL) organiseert sedert 1989 de postcodeloterij. In haar 12½ jarig bestaan heeft de postcodeloterij een zeer snelle groei doorgemaakt. In 2002 bedraagt de omzet 338,3 miljoen euro. Dit is 45,4 miljoen euro hoger (+ 15,5%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetsijging komt vrijwel geheel voor rekening van de lotprijsverhoging naar 6,25 euro (7,50 euro inclusief jackpottoeslag) per 1 april 2002 en door de toename van het aantal loten waarvoor deze toeslag voor de jackpotverdubbelaar wordt betaald. Onder aftrek van 78,1 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 14,8 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief 4,1 miljoen euro aan sponsorwaarde van door derden ter beschikking gestelde prijzen) en 57,3 miljoen euro aan exploitatiekosten leverde de postcodeloterij in 2002 netto 203,2 miljoen euro op (inclusief 0,3 miljoen euro aan rente-opbrengst). Dit is 26,1 miljoen euro hoger (+ 14,7%) dan in het voorgaande jaar. De netto opbrengst wordt, rekening houdend met bepaalde maxima en extra projectsteun, onder zeven (vaste) begunstigden verdeeld, te weten Natuurmonumenten (24,4 miljoen euro); Artsen Zonder Grenzen (18,2 miljoen euro); Novib (16,2 miljoen euro); Wereld Natuur Fonds (16,2 miljoen euro); UNICEF Nederland (16,2 miljoen euro); en VluchtelingenWerk (13,5 miljoen euro). Voorts gaat 23,2 miljoen euro naar de Stichting DOEN. Deze aan NPL gelieerde organisatie heeft tot doel het ondersteunen van projecten en activiteiten op het gebied van natuur en milieu, derde wereld en mensenrechten. De resterende 75,5 miljoen euro gaat naar de overige (nieuwe) begunstigden. Het betreft hier in totaal 37 organisaties die actief zijn binnen de werkvelden van de postcodeloterij.

Deze 37 overige (nieuwe) begunstigden zijn: Unie van Provinciale Landschappen (12,5 miljoen euro); het Nederlandse Rode Kruis (5,0 miljoen euro); Mensen in Nood/Cordaid (4,4 miljoen euro); Amnesty International afdeling Nederland (4,0 miljoen euro); AMREF Flying Doctors (3,1 miljoen euro); SOS-Kinderdorpen (2,8 miljoen euro); War Child (2,7 miljoen euro); Stichting Vluchteling (2,5 miljoen euro); de 12 provinciale Milieufederaties (2,5 miljoen euro); Stichting Greenpeace Nederland (2,5 miljoen euro); Stichting Landschapsbeheer Nederland (2,5 miljoen euro); Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (2,0 miljoen euro); Stichting Natuur & Milieu (2,0 miljoen euro); Stichting Terre des Hommes Nederland (2,0 miljoen euro); Vogelbescherming Nederland (2,0 miljoen euro); Foster Parents Plan (2,0 miljoen euro); Nederlandse Stichting voor Leprabestrijding (1,5 miljoen euro); Vereniging Milieudefensie (1,5 miljoen euro); Vereniging Natuur- en Milieu-educatie/IVN (1,5 miljoen euro); de Waddenvereniging (1,5 miljoen euro); Peace Parks Foundation (1,0 miljoen euro); UNHCR (1,0 miljoen euro); Stichting Goois Natuurreservaat (1,0 miljoen euro); Simavi (1,0 miljoen euro); Liliane Fonds (1,0 miljoen euro); IUCN World Conservation Union (1,0 miljoen euro); Stop Aids Now (1,0 miljoen euro); Stichting Communicatie Ontwikkelingssamenwerking (0,5 miljoen euro); Stichting Ark (0,5 miljoen euro); Nelson Mandela Children's Fund (0,5 miljoen euro); De Kleine Aarde (0,5 miljoen euro); Prins Claus Fonds (0,5 miljoen euro); Stichting AAP (0,5 miljoen euro); Stichting voor Vluchtelingen Studenten UAF (0,5 miljoen euro); University for peace (0,5 miljoen euro); Save the Children Nederland (0,5 miljoen euro); en World Population Foundation (0,5 miljoen euro). Ten slotte gaat nog een bedrag van 0,8 miljoen euro naar het Vroege Vogels Festival 2002 (in samenwerking met de *groene* begunstigden van NPL) en een bedrag van 2,3 miljoen euro naar Nederland-Gruttoland (in samenwerking met Vogelbescherming en Landschapsbeheer).

Adviezen

Het College heeft één advies uitgebracht, betreffende verlenging van de geldigheidsduur van de aan NPL verleende vergunning en wijziging van het deelnemersreglement van de Nationale Postcode Loterij op een aantal onderdelen. Het College heeft in dit advies aangegeven bij zijn opvatting te blijven dat verlenging van de geldigheidsduur van een loterijvergunning geen automatisme mag zijn, maar dat het verstrijken van de geldigheidsduur juist het aangewezen moment is om de condities waaronder de loterij mag worden georganiseerd tegen het licht te houden en zonodig aan te passen. Het College heeft verder aangegeven niet in te kunnen zien waarom blijkens de adviesaanvraag aanpassing van de vergunningsvoorwaarden weer op de lange baan wordt geschoven. Onder normale omstandigheden zou het College geen bedenkingen hebben gehad tegen het verlengen van de geldigheidsduur van de vergunning met vijf jaar. Indien evenwel de noodzakelijk geachte aanpassingen nog niet worden verwerkt, geeft dit NPL min of meer vrij spel voor vijf jaar. Daarom heeft het College in overweging gegeven om de vergunningsduur met één jaar te verlengen, binnen welke termijn alsdan dient te worden overgegaan tot het verlenen van een vergunning onder aangepaste condities. De Minister van Justitie heeft het advies van het College niet gevolgd en de aan NPL verleende vergunning wederom met vijf jaar verlengd, zonder aanpassing van de vergunningsvoorwaarden.

Naleving regelgeving

Naast de hiervoor bij de SponsorBingo Loterij reeds gememoreerde rapportages inzake de termijn waarbinnen uitgelofde prijzen dienen te worden uitgekeerd en de aanduiding van deelnemers als leden, welke rapportages zowel op de SponsorBingo Loterij als op de Nationale Postcode Loterij betrekking hadden, heeft het College nog een afzonderlijke rapportage uitgebracht over een promotionele actie van de Nationale Postcode Loterij. In samenwerking met de organisatie Wannahaves organiseerde de Nationale Postcode Loterij een zogenoemde Wannahaves sms-actie, met onder meer als prijs een rondreis door Australië ter waarde van 6.000 à 7.000 euro. Blijkens de actievoorwaarden wordt de trekking door de Nationale Postcode Loterij verzorgd en neemt deze ook de kansspelbelasting voor haar rekening. Naar de opvatting van de Nationale Postcode Loterij betreft het een promotionele actie met een zogenoemde *vlugge vogel prijs*, een in de marketing veel toegepaste manier om de respons te verhogen. Naar de opvatting van het College is er zowel voor nieuwe deelnemers als voor bestaande deelnemers sprake van een aankoopverplichting. Immers, nieuwe deelnemers geven zich op voor deelname aan de Nationale Postcode Loterij en bestaande deelnemers dienen met een extra lot te gaan deelnemen. Daarmee valt deze actie niet binnen de criteria die het College destijds heeft vastgesteld in het kader van *side games*. Het College merkt in dit verband overigens nog op dat de hiervoor bedoelde criteria door het College zijn opgesteld vanwege het ontbreken van (beleids)regels ter zake. Aangezien deze criteria evenwel niet afdwingbaar zijn, heeft het College met een brief d.d. 31 mei 2002 de Staatssecretaris van Justitie in overweging gegeven om een duidelijk kader voor de vergunninghouders te scheppen met betrekking tot wat nu nog wel en wat niet door de beugel kan. Op deze brief heeft het College nog geen reactie ontvangen.

Klachten

Over de Nationale Postcode Loterij heeft het College in 2002 twee formele klachten ontvangen. De eerste klacht betrof het niet uitbetalen van prijzen. Het College heeft de klager de trekkingssystematiek bij de postcodeloterij uitgelegd (geen strijd met de regelgeving). De tweede klacht betrof een klacht in samenhang met een klacht over de sponsorbingoloterij inzake het niet beantwoorden door NPL van correspondentie over beëindiging van een extra lot en de jackpotverdubelaar op een aantal loten (NPL had de betwiste additionele inleg reeds eerder terug gestort).

Jaargegevens postcodeloterij 2002	in mln. euro	in %
omzet	338,3	100,0
prijzengeld (incl. 14,8 mln. euro kansspelbelasting; exclusief 4,1 mln. euro gesponsorde prijzen)	78,1	23,1
spelopbrengst	260,2	76,9
kosten (incl. 0,1 mln. euro t.b.v. algemene reserve)	57,3	16,9
netto spelopbrengst	202,9	60,0
rente-opbrengst	0,3	0,1
netto opbrengst	203,2	60,1
aantal deelnemers ultimo 2002	2,3 mln.	
aantal abonnementen ultimo 2002	4,0 mln.	
hoogst uitbetaalde jackpot (bruto/gedeelde prijs)	7,9	
eindejaars straatprijs (bruto/gedeelde prijs)	18,9	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) in 2002	110	
personeelskosten	5,1	8,9
wervingskosten	36,2	63,3
organisatiekosten	15,3	26,7
afschrijvingen	<u>0,6</u>	<u>1,1</u>
totaal kosten	57,2	100,0
saldo algemene reserve	4,8	
uitkering 2002 aan begunstigden:	203,2	100,00
Natuurmonumenten	24,4	12,0
Stichting DOEN	23,2	11,4
Artsen Zonder Grenzen	18,2	8,9
Wereld Natuur Fonds	16,2	8,0
Novib	16,2	8,0
UNICEF Nederland	16,2	8,0
VluchtelingenWerk	13,5	6,6
De Landschappen	12,5	6,2
Nederlandse Rode Kruis	5,0	2,5
Mensen in Nood/Cordaid	4,4	2,2
Amnesty International	4,0	2,0
AMREF Flying Doctors	3,1	1,5
SOS-Kinderdorpen	2,8	1,4
War Child	2,7	1,3
Overige begunstigden	40,8	20,0

Zorgloterij

Algemeen

Door de Staatssecretaris van Justitie is eind 2000 aan de Stichting Financiering van Zorgvernieuwing en Zorgverbetering (FZZ) vergunning verleend voor het houden van een incidentele loterij, die gelet op de beoogde omvang daarvan (een prijzenpakket van meer dan 4,5 miljoen euro) onder het toezicht van het College valt. Dit is voor het eerst in zijn bestaan dat het College belast is met het toezicht op een incidentele loterij. In twee eerder door het College uitgebrachte adviezen betreffende de vergunningverlening voor de zorgloterij, heeft het College kanttekeningen geplaatst bij de financiële haalbaarheid daarvan. In het bijzonder heeft het College aangegeven dat de beoogde opzet nogal ambitieus lijkt en van wel bijzonder optimistische verwachtingen uitgaat. Het was naar de mening van het College dan ook de vraag of in de korte periode dat het spel aangeboden zou worden de begrote omzetten kunnen worden gehaald, gelet op eerdere ervaringen met andere incidentele en permanente kansspelen. De twijfels van het College zijn inmiddels bewaarheid. De verkoop van de zorgloten is ver achtergebleven bij de verwachtingen van de organisator, terwijl deze wel de nodige kosten heeft gemaakt. Dit heeft uiteindelijk geleid tot het op 2 oktober 2002 uitgesproken faillissement van FZZ. Over de opbrengst bestaat nog steeds onduidelijkheid, maar deze bedraagt naar het zich laat aanzien niet meer dan enkele honderdduizenden euro's. Daar staat tegenover dat schuldeisers voor ruim 7 miljoen euro te vorderen hebben op FZZ.

Samenwerking met SponsorBingo Loterij

FZZ heeft voor een aantal facilitaire diensten samenwerking gezocht met SFP (Novamedia Groep). FZZ blijft evenwel eindverantwoordelijk voor de organisatie van de zorgloterij. Onderdeel van deze samenwerking is onder andere dat deelnemers aan de zorgloterij in de gelegenheid worden gesteld om voortaan mee te doen aan de door SFP gehouden SponsorBingo Loterij, waarbij dan FZZ als geormerkte begunstigde wordt aangewezen. Dit heeft SFP in 2002 een bedrag opgeleverd van 18.618 euro.

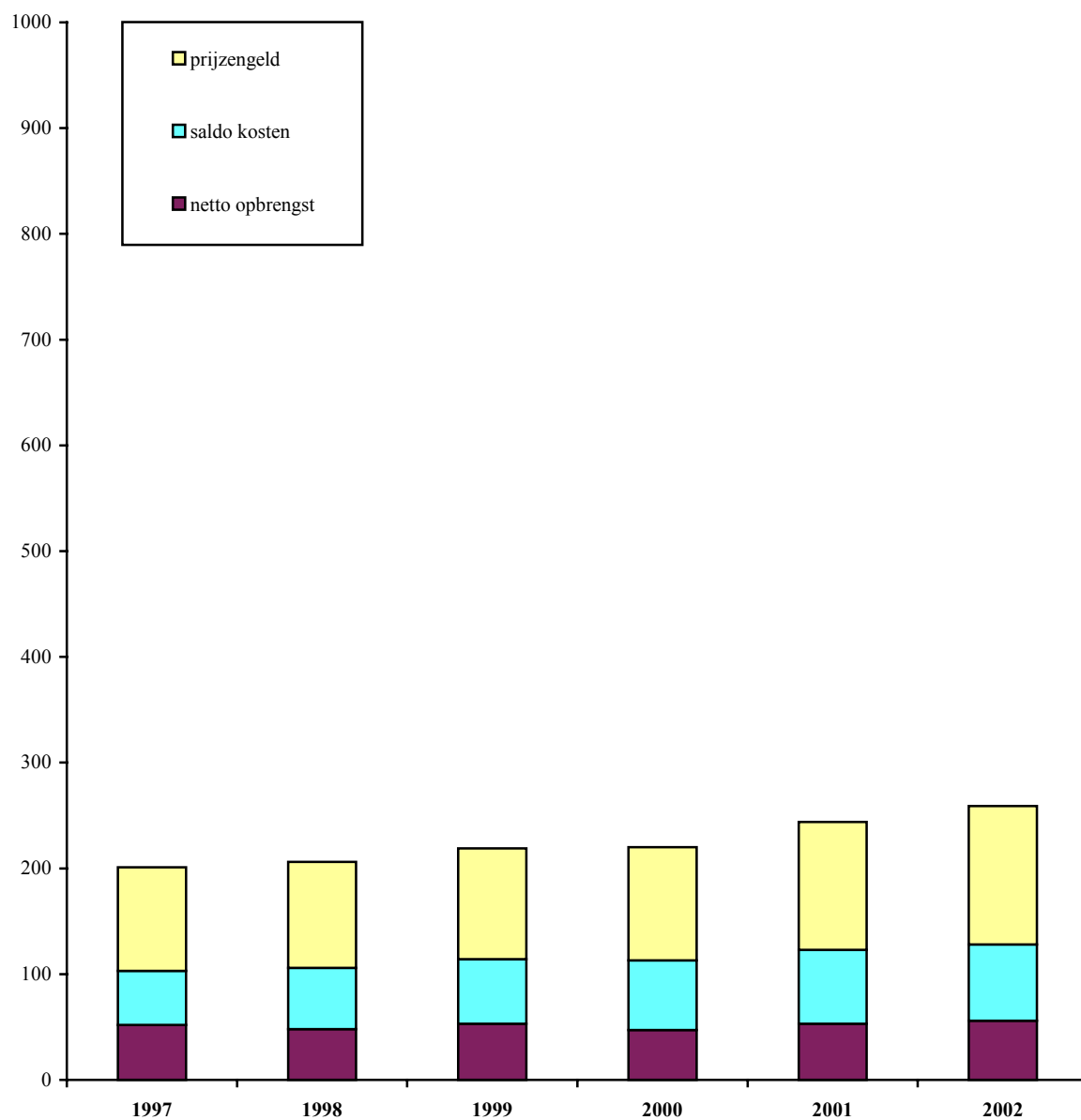
Klachten

Over de Zorgloterij heeft het College in 2002 7 formele klachten ontvangen. Het College heeft naast deze formele klachten ook veel reacties per telefoon en e-mail gehad, waarbij betrokkenen klagen over het niet ontvangen van prijzen. Mede vanwege het mislukken van deze loterij gaan 6 van de 7 klachten over het niet uitbetalen van een gewonnen prijs. De voorzitter van het bestuur van de Zorgloterij heeft het College bericht dat hij zich ervoor zal inspannen dat de prijswinnaars alsnog worden betaald. Hoewel er sprake is van strijdigheid met de regelgeving, kan het College in deze gevallen niets voor de deelnemers doen. Het is overigens niet bekend of prijswinnaars uiteindelijk nog de hen toekomende prijzen hebben ontvangen. De 7^e klacht betrof het niet honoreren van een aanvraag voor een uitkering uit de opbrengst (de Zorgloterij heeft toegezegd de aanvragen voor middelen uit de opbrengst uit de Zorgloterij over te dragen aan andere goede doelen loterijen in Nederland met het verzoek deze zo mogelijk te behandelen).

Kerngegevens sporttotalisator 1997 t/m 2002

(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
omzet	201	206	219	220	244	259
prijzengeld	98	100	105	107	121	131
spelopbrengst	103	106	114	113	123	128
saldo kosten	51	58	61	66	70	72
netto opbrengst	52	48	53	47	53	56

Sporttotalisator

Algemeen

De Stichting de Nationale Sporttotalisator (handelend onder de naam De Lotto) organiseert de sportprijsvragen (sedert 1961), de wekelijkse lotto (sedert 1974), de euroloterij – voorheen het cijferspel genoemd (sedert 1981), de dagelijkse lotto (sedert 1993), alsmede de krasloterij – ook wel instantloterij genoemd (sedert 1994). In 2002 is de totale omzet 259,0 miljoen euro (wekelijkse lotto 138,6 miljoen euro; dagelijkse lotto 25,6 miljoen euro; sportprijsvragen 18,2 miljoen euro; euroloterij 11,6 miljoen euro; krasloterij 65,0 miljoen euro). Dit is 15,0 miljoen euro hoger (+ 6,2%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetstijging wordt per saldo geheel veroorzaakt door de wekelijkse lotto, meer in het bijzonder door de lotprijsverhoging medio 2002 naar 1 euro per gespeelde kolom. Van de 259,0 miljoen euro omzet is 130,8 miljoen euro besteed aan prijzengeld (inclusief 12,0 miljoen euro kansspelbelasting). De totale exploitatiekosten bedragen per saldo 71,7 miljoen euro (inclusief 1,1 euro diverse baten en lasten). Dit levert in het verslagjaar een netto opbrengst van 56,5 miljoen euro op. Dit is 3,8 miljoen euro hoger (+ 7,2%) dan in het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst van 56,5 miljoen euro is 9,7 miljoen euro afkomstig van de krasloterij en 46,8 miljoen euro van de overige kansspelproducten.

Van de netto opbrengst van de krasloterij gaat 65% naar de zogenoemde slv-sector (sport en lichamelijke vorming) en 35% naar de zogenoemde cmv-sector (cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid). De bedragen voor de slv-sector gaan geheel naar NOC*NSF. De gelden voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 23,6% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 23,6% voor het Oranje Fonds; 23,6% voor de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid; 15,4% voor de Stichting Katholieke Noden (SKaN Fonds); en 13,8% voor de Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienstsachtoffers en aanverwante doeleinden.

Van de netto opbrengst van de overige kansspelproducten gaat 73,5% naar de slv-sector en 26,5% naar de cmv-sector. Van de gelden voor de slv-sector gaat in het verslagjaar een bedrag van 0,3 miljoen euro als provisie rechtstreeks naar sportverenigingen. Het resterende bedrag is bestemd voor NOC*NSF. De bedragen voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 32,468% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 33,766% voor het Oranje Fonds; en 33,766% voor de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid.

Adviezen

Het College heeft zes adviezen uitgebracht inzake wijziging van de vergunningen en de deelnemersreglementen van De Lotto. Het betreft wijzigingen van overwegend technische aard, waarmee het College in grote lijnen kan instemmen. Belangrijkste wijzigingen waren de lotprijsverhoging bij lotto jackpot per gespeelde kolom van 68 eurocent naar 1 euro, de lotprijsverhoging bij de instantloterij naar maximaal 5 euro per lot en de introductie van sportprijsvragen in de vorm van management- en poulespellen.

Naleving regelgeving

Het College heeft geconstateerd dat blijkens mailings van De Lotto een nieuwe deelnemer aan lotto abonnement zich verbindt om minstens 1 jaar abonnee te blijven middels automatische incasso. Deze voorwaarde staat naar de opvatting van het College op gespannen voet met artikel 7, negende lid, van het deelnemersreglement, waarin incasso op basis van machtiging is beschreven als maandelijks, voor een serie van 5 trekkingen. Kortom, het deelnemersreglement voorziet niet in een abonnementsperiode van tenminste 1 jaar. De Lotto heeft desgevraagd aangegeven dat machtigingen voor tenminste 1 jaar gebruikt worden om kortingsacties voor nieuwe deelnemers voor De Lotto renderend te maken. Daarnaast is De Lotto van opvatting dat dit niet in het deelnemersreglement hoeft te worden opgenomen omdat het een individuele commerciële afspraak met de deelnemer betreft. Het College constateert evenwel dat de betreffende mailing een reguliere mailing (zonder korting) betrof. Dat het hier om een individuele commerciële afspraak zou gaan snijdt naar de opvatting van het College geen hout. Het College kan niet anders concluderen dan dat de wijze waarop De Lotto nieuwe deelnemers aan lotto abonnement verplicht tot deelname voor tenminste 1 jaar geen grond vindt in het deelnemersreglement en ook anderszins afwijkt van wat gebruikelijk is bij vergunninghouders (abonnement tot wederopzegging). Naar aanleiding van een signalering ter zake d.d. 31 mei 2002 heeft de Minister van Justitie inmiddels De Lotto op deze aangelegenheid aangesproken.

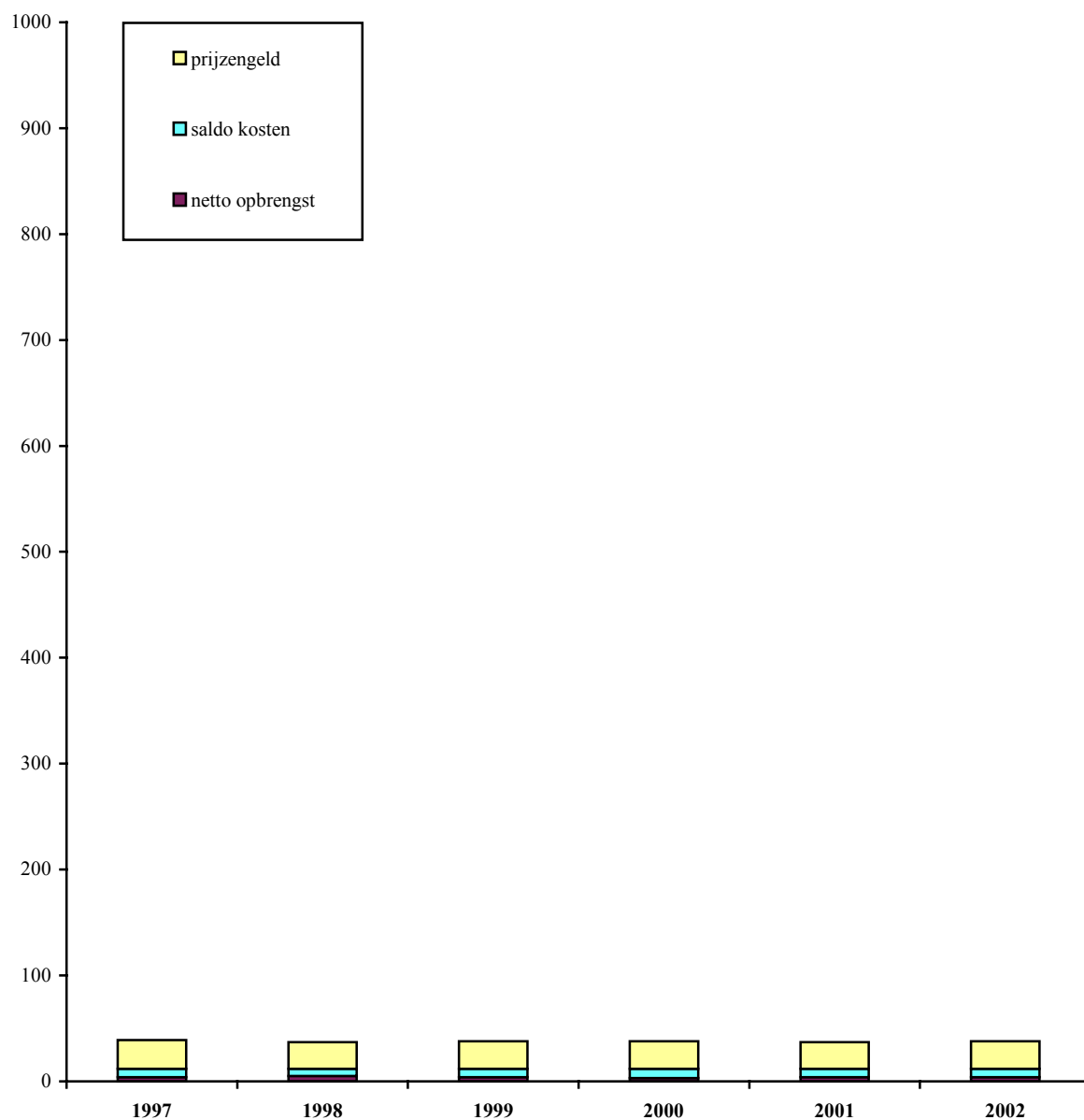
Klachten

Over De Lotto zijn in 2002 6 formele klachten ingediend. Drie daarvan betreffen de omzetting van gratis speelkansen in bonusloten zoals dit per juli 2002 door De Lotto is verricht, vanwege een wijziging van het spelsysteem (de klagers is bericht dat de Lotto voor de betreffende wijziging in het spelsysteem toestemming heeft en dat er geen sprake is van handelen in strijd met de regelgeving). De overige klachten betreffen achtereenvolgens de verhoging van de deelnameprijs, één keer bij de lotto en één keer bij de toto, alsmede de winkansen bij Lucky Day (in alle gevallen geen strijd met de regelgeving).

Jaargegevens sporttotalisator 2002	in mln. euro	in %
omzet		
wekelijkse lotto	138,6	53,5
dagelijkse lotto	25,6	9,9
sportprijsvragen	18,2	7,0
euroloterij	11,6	4,5
krasloterij	<u>65,0</u>	<u>25,1</u>
totaal	259,0	100,0
prijzengeld (incl. 12,0 mln. euro kansspelbelasting)	130,8	50,5
spelopbrengst	128,2	49,5
exploitatiekosten	72,8	28,1
netto spelopbrengst	55,4	21,4
diverse baten en lasten	1,1	0,4
netto opbrengst	56,5	21,8
hoogst uitbetaalde lotto-jackpot in 2002 (bruto prijs)	8,8	
totaal aantal verkooppunten	3.500	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2002	128	
provisie verkooppunten	14,7	20,2
verwervingskosten	6,9	9,5
netwerkkosten	14,1	19,4
personeelskosten	9,0	12,3
kosten marketing en publiciteit	25,7	35,3
overige bedrijfskosten	<u>2,4</u>	<u>3,3</u>
totaal exploitatiekosten	72,8	100,0
netto opbrengst:	56,5	100,0
bestemd voor slv-sector:	40,7	72,0
sportverenigingen	0,3	0,7
NOC*NSF	40,4	99,3
bestemd voor cmv-sector (via ALN):	15,8	28,0
Oranje Fonds	4,8	30,4
Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid	5,0	31,6
Prins Bernhard Cultuur Fonds	5,0	31,6
Stichting Katholieke Noden (SKaN Fonds)	0,5	3,2
Militaire Oorlogs- en Dienstsachtoffers (SFMO)	0,5	3,2

Kerngegevens totalisator 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
omzet	39	37	38	38	37	38
prijzengeld	27	25	26	26	25	26
spelopbrengst	12	12	12	12	12	12
saldo kosten	8	7	8	9	8	8
netto opbrengst	4	5	4	3	4	4

Totalisator

Algemeen

De in 1948 ingevoerde totalisator is verantwoordelijk voor het wedden op de uitslag van harddraverijen en paardenrennen. Tot 1986 werd de totalisator georganiseerd door de Stichting Totalisator Nederland. Daarna is de totalisatorvergunning vier maal in andere handen overgegaan. Tot medio 1991 was de vergunning indirect in handen van de Engelse firma Ladbrokes. Vervolgens heeft de Stichting Nederlandse Draf- en Rensport (NDR) ongeveer twee jaar de totalisator in eigen beheer gehad, middels de Stichting Paardentotalisator Nederland. NDR is de overkoepelende organisatie die verantwoordelijk is voor het organiseren van de draf- en rensport in Nederland. NDR is daarbij voor een belangrijk gedeelte afhankelijk van de opdrachten van de totalisator. Sedert medio 1993 was de totalisator in handen van SENS, middels een honderd procent deelneming in de door SENS opgerichte besloten vennootschap Hippo Toto. Per 31 december 1997 heeft SENS de deelneming in Hippo Toto b.v. beëindigd. Per 1 januari 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. tijdelijk overgedragen aan de Stichting Hippo Toto. Per 1 juli 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. door de Stichting Hippo Toto overgedragen aan het Amerikaanse bedrijf Autotote Corporation Inc. en is de naam Hippo Toto b.v. gewijzigd in Autotote Nederland b.v. Per dezelfde datum is aan Autotote Nederland b.v. de nieuwe totalisatorvergunning verleend voor de duur van vijf jaren.

In 2002 behaalde de totalisator een omzet van 37,6 miljoen euro. Dit is 0,2 miljoen euro hoger (+0,5%) dan in het voorgaande jaar. Opvallend is dat het aantal afgesloten weddenschappen substantieel is verminderd van 7,8 miljoen naar 6,7 miljoen, terwijl de omzet nagenoeg gelijk is gebleven. Er zijn dus minder weddenschappen afgesloten tegen een hogere inleg (thans gemiddeld bijna 5 euro). Ook hier lijkt zich een euro-effect voor te doen. Onder aftrek van 25,6 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 0,5 miljoen euro kansspelbelasting) en 8,0 miljoen euro aan kosten, leverde dat in 2002 een netto (spel)opbrengst van 4,0 miljoen euro op. Dit is 0,1 miljoen euro hoger (+ 2,5%) dan het voorgaande jaar. De bijzondere lasten en baten zijn per saldo 0,1 miljoen euro (0,1 miljoen euro voordeel uit afrondingen bij prijsuitbetaling en 0,1 miljoen euro vrijval niet afgehaalde prijzen, verminderd met 0,3 miljoen euro rentekosten). Van de netto (spel)opbrengst van 3,9 miljoen euro dient 0,9 miljoen euro (2,5% van de omzet) te worden bestemd voor een aantal specifieke donaties aan charitatieve instellingen en organisaties op het terrein van de paardensport. Verder komt NDR over het verslagjaar een bedrag toe van 3,1 miljoen euro. Aldus resteert een verlies van 0,1 miljoen euro, dat ten laste komt van Autotote Corporation Inc. Het geaccumuleerd verlies van Autotote Corporation Inc. in verband met de deelneming in Autotote Nederland b.v. bedraagt 3,0 miljoen euro.

Adviezen

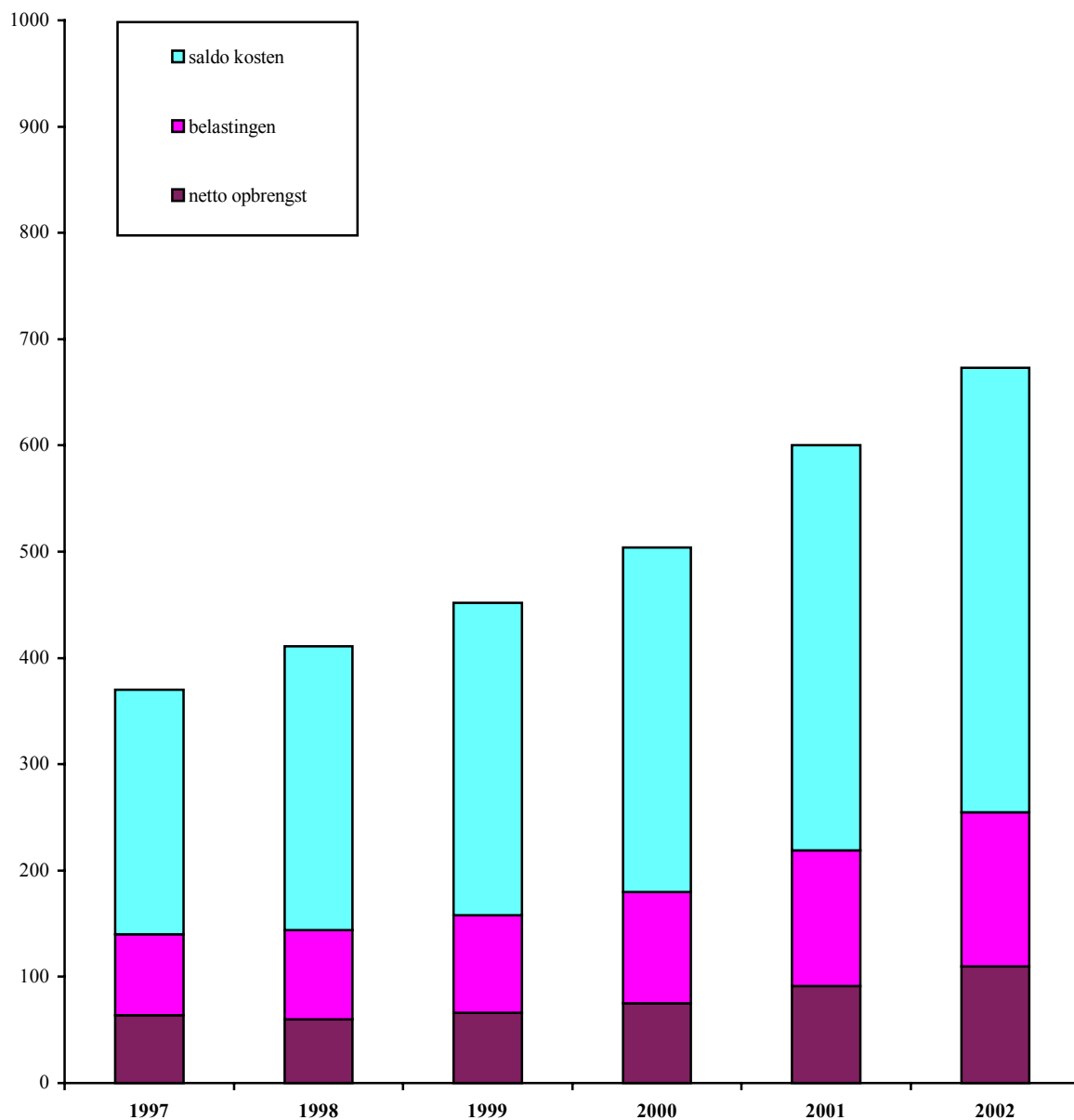
Het College heeft één advies uitgebracht inzake wijziging van het totalisatorreglement 1998 in verband met telefonische deelname aan de totalisator. Het voorstel van Autotote behelst de mogelijkheid om bij Autotote een spelrekening te openen en daarvan gebruik te maken voor het telefonisch afsluiten van weddenschappen. Het voorstel is ingegeven door de wens om met deze bestaande – maar tot dusver onbenutte – vorm van deelname extra spel te genereren. Met betrekking tot de voorgelegde tekstvoorstellen heeft het College geen bedenkingen, met

uitzondering van het door Autotote voorgestelde maximumbedrag per weddenschap van 2.250 euro, vanwege de aan home-gambling verbonden risico's. Het College verwijst ter zake naar het gestelde onder punt 8 in zijn advies nr.C.673/99 d.d. 26 oktober 1999, inzake Beschikking sporttotalisator 1999 c.a., waarin een maximum inleg van 50 gulden per dag wordt voorgesteld, naar het gestelde onder punt 4 in zijn advies nr.C.456/01 d.d. 3 juli 2001, inzake e-commerce, waarin een – met eventuele winsten gesaldeerd - maximumverlies per speler per dag van 55 gulden wordt voorgesteld, en naar het deelnemersreglement van De Lotto, artikel 4, lid zes, waarin een maximumverlies per speler per dag van 22,69 euro is opgenomen. Naar de opvatting van het College zou in dit geval een maximum verlies per dag van 25 euro gehanteerd kunnen worden, teneinde eventuele risico's op onmatige deelname en de daaraan verbonden financiële risico's tegen te gaan. Dit advies is door de verantwoordelijke bewindslieden niet gevolgd. Ook voor telefonische deelname blijft een maximum inzet van 2.250 euro gelden.

Jaargegevens totalisator 2002	in mln. euro	in %
omzet		
winnend	2,4	6,5
plaats	1,5	4,1
koppel	11,3	30,0
trio	18,7	49,8
kwartet	2,9	7,6
dubbel winnend	0,4	1,0
big six	<u>0,4</u>	<u>1,0</u>
totaal	37,6	100,0
prijzengeld (incl. 0,5 mln. euro kansspelbelasting)	25,6	68,1
spelopbrengst	12,0	31,9
kosten	8,0	21,3
netto spelopbrengst	4,0	10,6
saldo diverse lasten en baten	0,1	0,2
netto opbrengst	3,9	10,4
omzet Nederlandse koersen	13,7	36,4
omzet buitenlandse koersen	<u>23,9</u>	<u>63,6</u>
	37,6	100,0
aantal wedkantoren / omzet	34 29,8	79,2
aantal banen / omzet	7 7,1	18,9
omzet telefoonwedlijn	0,1	0,3
omzet korte banen	<u>0,6</u>	<u>1,6</u>
	37,6	100,0
aantal weddenschappen	6,7 mln.	
gemiddeld aantal personeelsleden hoofdkantoor (fte's) in 2002	24	
kosten banen	0,6	
kosten wedkantoren	5,1	
kosten hoofdkantoor	1,8	
afschrijvingen	0,5	
netto opbrengst:	3,9	
afdracht koninklijke fondsen/paardensector	0,9	2,5
afdracht NDR	3,1	
verlies t.l.v. Autotote Corporation Inc.	0,1	
geaccumuleerde verliezen Autotote	3,0	

Kerngegevens speelcasino's 1997 t/m 2002
(in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
spelopbrengst	370	411	452	504	600	673
saldo kosten	230	267	294	324	381	418
belastingen	76	84	92	105	128	145
netto opbrengst	64	60	66	75	91	110
afdrachten	140	144	158	180	219	255

Speelcasino's

Algemeen

In 1976 is in Zandvoort het eerste legale casino in Nederland geopend door de Nationale Stichting tot Exploitatie van Casinospelen in Nederland (handelend onder de naam Holland Casino). Inmiddels exploiteert Holland Casino 12 speelcasino's – medio 2002 is de twaalfde en voorlopig laatste vestiging in Enschede geopend – met een personeelsbestand van meer dan 4.500 medewerkers. In 2002 bedraagt de bruto spelopbrengst 672,8 miljoen euro. Dit is 72,3 miljoen euro hoger (+ 12,0%) dan in het voorgaande jaar. De opbrengst bestaat uit spelresultaat tafelspelen (292,5 miljoen euro), opbrengst speelautomaten (292,2 miljoen euro), troncopbrengst (55,9 miljoen euro), entree-ontvangsten (2,9 miljoen euro), horeca-opbrengsten (21,2 miljoen euro) en overige opbrengsten (8,1 miljoen euro). In 2002 telde Holland Casino in totaal 6,1 miljoen bezoeken, met een gemiddelde besteding van 111 euro per bezoek.

In het verslagjaar bedragen de bedrijfslasten van Holland Casino in totaal 417,7 miljoen euro. Deze bedrijfslasten bestaan uit personeelskosten (259,2 miljoen euro); operationele kosten (100,1 miljoen euro); afschrijvingen (45,8 miljoen euro); aanloopkosten (7,6 miljoen euro); interestlasten (4,7 miljoen euro); en buitenlandse belastingen (0,3 miljoen euro). De totale belastingafdracht in Nederland van Holland Casino bedraagt in het verslagjaar 144,5 miljoen euro. Deze belastingafdracht bestaat uit 33,33% kansspelbelasting over het spelresultaat tafelspelen (97,5 miljoen euro), alsmede 19% omzetbelasting over onder andere de opbrengst speelautomaten (gesaldeerd 47,0 miljoen euro). Een en ander leverde in het verslagjaar een netto bedrijfsresultaat op van 110,6 miljoen euro. Dit is 9,7 miljoen euro hoger (+ 10,7%) dan in het voorgaande jaar. Van dit netto bedrijfsresultaat draagt Holland Casino 106,8 miljoen euro af aan het ministerie van Economische Zaken. De resterende 3,8 miljoen euro voegt Holland Casino toe aan het eigen vermogen, dat daarmee op het maximaal toegestane bedrag van 45,4 miljoen euro komt. De totale afdracht van Holland Casino bedraagt in het verslagjaar 255,1 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft in 2002 twee instemmende adviezen uitgebracht inzake wijziging van de Beschikking casinospelen 1996 en het spelreglement 2000 Holland Casino met betrekking tot de invoering van twee nieuwe casinospelen, te weten touch bet roulette en straight punto banco.

Vestigingsbeleid

Op 27 juni 2002 is Holland Casino Enschede geopend. Daarmee is het ingevolge de verleende vergunning toegestaan maximum aantal van twaalf casino's bereikt. Er zijn thans casino's gevestigd in Zandvoort (1 oktober 1976), Valkenburg (6 mei 1977), Scheveningen (4 oktober 1979), Rotterdam (29 november 1985), Amsterdam (1 december 1986), Breda (1 oktober 1987), Groningen (4 november 1988), Nijmegen (10 augustus 1989), Eindhoven (13 juni 1993), Schiphol (1 april 1995), Utrecht (30 september 2000) en Enschede (27 juni 2002).

Binnenlandse deelnemingen

Met een brief van 27 mei 2002 heeft Holland Casino het College een afschrift gezonden van een brief aan de Minister van Economische Zaken en de Staatssecretaris van Justitie inzake een voorgenomen 40% deelneming in de Nederlandse onderneming Gaming Support 2000 B.V. Gaming Support 2000 B.V. maakt geïmporteerde speelautomaten geschikt voor de Nederlandse casinomarkt en levert daarbij installatie-, onderhouds- en servicediensten. Het College heeft geen aanleiding gezien tot opmerkingen inzake dit voornemen. Met een brief d.d. 1 november 2002 heeft de Minister van Economische Zaken, mede namens de Minister van Justitie, ter zake toestemming verleend.

Buitenlandse activiteiten

In 2002 heeft Holland Casino management- en know how activiteiten verricht in Canada (Saskatchewan Gaming Corporation), Spanje (Grupo Acrismatic), Zwitserland (Casino Lugano) en Zweden (Casino Cosmopol). Verder heeft Holland Casino een 24% belang in het Belgisch Eurocasino project in Brussel. Eurocasino N.V. is een van de gegadigden voor de exploitatie van het nieuwe casino in Brussel.

Pensioenfonds Holland Casino

Met een brief d.d. 8 februari 2002 heeft de Minister van Economische Zaken mede namens de Staatssecretaris van Justitie het College verzocht advies uit te brengen over het afstand doen van de goedkeuringsrechten inzake de statuten, het reglement en de overeenkomst van de Stichting Pensioenfonds Casinospelen. Met het schrappen van artikel 27q, tweede lid, onderdeel g, van de Wet op de kansspelen per 1 januari 1996 is de grondslag vervallen voor intensieve bemoeienis van overheidswege met personeelsaangelegenheden van de vergunninghouder van de speelcasino's in Nederland. In de Beschikking casinospelen 1996 (22 april 1996, Stcrt. 92) zijn dan ook de bepalingen inzake goedkeuring door de Minister van Economische Zaken van de modellen van individuele arbeidsovereenkomsten en van de collectieve arbeidsovereenkomst geschrapt, die in de Beschikking casinospelen (12 juli 1988, Stcrt. 139) nog waren opgenomen. Het College is dan ook van opvatting dat de betreffende goedkeuringsrechten inzake de pensioen-aangelegenheden geen grondslag meer hebben in de huidige wettelijke bepalingen inzake speelcasino's. Ook anderszins ziet het College geen aanleiding uit een oogpunt van het gevoerde kansspelbeleid de betreffende goedkeuringsrechten te handhaven. Inmiddels hebben de verantwoordelijke bewindslieden besloten afstand te doen van deze goedkeuringsrechten.

Klachten

Over Holland Casino zijn bij het College 3 klachten in 2002 ingediend. Twee van deze klachten betreffen het niet (volledig) uitbetalen van een gewonnen speelautomatenprijs. In één geval is Holland Casino de klager alsnog tegemoet gekomen. Het andere geval betrof een voorval van meer dan 10 jaar geleden, waardoor het niet mogelijk is de situatie te reconstrueren en bovendien van rechtswege de aanspraak op de prijs is vervallen. Een andere klacht betrof de toepassing door Holland Casino van een aantal regels van de Beschikking casinospelen 1996 en het spelreglement 2000. Het College heeft de reactie van Holland Casino op de naar voren gebrachte punten aan de klager doen toekomen met de opmerking dat het College zich in de reactie van Holland Casino kan vinden (geen strijd met de regelgeving).

Jaargegevens speelcasino's 2002		in mln. euro	in %
baten			
spelresultaat tafelspelen		292,5	43,5
opbrengst speelautomaten		292,2	43,4
troncopbrengst		55,9	8,3
entree-ontvangsten		2,9	0,4
horeca-opbrengsten		21,2	3,2
overige opbrengsten		<u>8,1</u>	<u>1,2</u>
totaal		672,8	100,0
belastingen (excl. 0,3 mln. euro buitenlandse belastingen)		144,5	21,5
bedrijfslasten		417,7	62,1
netto opbrengst		110,6	16,4
aantal bezoeken		6,1 mln.	
gemiddelde besteding per bezoek		111 euro	
aantal speeltafels		385	
aantal speelautomaten		5.346	
aantal casino's		12	
aantal entreeverboden		3.750	
aantal bezoeksbeperkingen		2.474	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2002		3.891	
personeelskosten		259,2	62,0
operationele kosten (waarvan 33,6 mln. euro marketing)		100,1	24,0
afschrijvingen		45,8	11,0
aanloopkosten		7,6	1,8
interestlasten		4,7	1,1
buitenlandse belastingen		<u>0,3</u>	<u>0,1</u>
totaal bedrijfslasten		417,7	100,0
afdrachten:		255,1	100,0
kansspelbelasting (ministerie van Financiën)		97,5	38,2
omzetbelasting speelautomaten, gesaldeerd met overige btw-ontvangsten en -betalingen (ministerie van Financiën)		47,0	18,4
netto bedrijfsresultaat (ministerie van Economische Zaken)		106,8	41,9
toevoeging eigen vermogen (saldo is 45,4 mln. euro)		3,8	1,5

DEEL III

BIJLAGEN

Samenstelling van het College van toezicht op de kansspelen

Samenstelling per 31 december 2002

Voorzitter:

mevrouw drs. M.W.M. Vos-van Gortel, oud lid van de Raad van State.

Leden:

drs. J.J. Borking, buitengewoon lid van het College bescherming persoonsgegevens;

dr. M.W.J. Koeter, universitair docent Universiteit van Amsterdam;

mr. J.G.H. Krajenbrink, oud burgemeester van Woudenberg;

mr. R.J. Manschot, hoofdofficier van Justitie belast met internationale aangelegenheden;

mevrouw drs. L. van Rijn-Vellekoop, consultant;

mevrouw mr. A. Vrisekoop-Sterk, advocaat en procureur.

Secretariaat:

mr. E.A. van Vondelen, secretaris;

drs. P.J.A.M. Geertsen, plaatsvervangend secretaris;

drs. B.M. van Waterschoot, beleidsmedewerker;

mevrouw S.K. Moehamadkasbi, secretaresse.

Uitgavenoverzicht 2001-2003 (in euro)

Budget/ ksrt	omschrijving	realisatie 2001	realisatie 2002	raming 2003
	personeel			
10**/11**				
13**/18**	ambtelijk personeel	237.402	247.150	247.500
192*	zittings/vacatiegelden	26.989	25.553	28.000
193*	uitzendkrachten	3.368	1.233	1.500
199*	overige personeelskosten	3.643	2.551	3.000
	totaal personeel	271.402	276.487	280.000
	materieel			
201*	huisvesting	45.521	49.149	50.000
202*/2810	bureaunkosten	18.710	15.169	17.000
203*	reis- en verblijfkosten	16.025	24.935	27.000
204*	documentatiekosten	1.289	705	1.500
205*	voorlichtingskosten	8.498	8.998	9.000
21**	onderhoud en exploitatie	328	460	500
321*	aanschaf kantoorautomatisering	1.590	1.399	1.500
3999	aanschaf overig	239	0	500
	totaal materieel	92.200	100.815	107.000
	programma			
242*/2999	externe deskundigen, onderzoeken en symposia	102.124	96.867	78.000
	totaal programma	102.124	96.867	78.000
	TOTAAL GENERAAL	465.726	474.169	465.000

Toelichting uitgavenoverzicht 2001-2003

Algemeen

Beheersmatig ressorteert het (secretariaat van het) College onder het ministerie van Justitie. De ter zake gemaakte beheersafspraken tussen ministerie en College zijn hierna opgenomen. Het budget van het College – dat ingevolge de beheersafspraken in beginsel 453.780 euro (f 1.000.000) bedraagt – is een integraal budget. De secretaris van het College is de budgethouder. Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.

Op kasbasis is in 2002 een bedrag van 474.169 euro ten laste gekomen van het budget van het College. Dit is 0,7% lager dan de raming conform het jaar- en bestedingsplan 2002, maar

geheel overeenkomend met de gewijzigde budgettaire kaders, inclusief mutaties n.a.v. het strategisch akkoord, voor 2002 nader vastgesteld op 474.000 euro.

Personeel

De formatie van het secretariaat van het College bestaat uit 4 fte. De post ambtelijk personeel komt daarmee op een bedrag van 247.150 euro. De zittings/vacatiegelden bedragen 25.553 euro. De hoogte van de vergoedingen voor de leden van het College is goedgekeurd bij brief van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie d.d. 12 december 2000 en bedraagt 250 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de leden en 375 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de voorzitter. In 2002 heeft het College elf maal vergaderd. De reiskosten van de Collegeleden zijn, tezamen met de reiskosten van het secretariaat, opgenomen onder de materieelkosten, ten bedrage van 24.935 euro.

Materieel

De grootste post in het materieelbudget is de huisvesting. De kosten hiervan bedragen in 2002 49.149 euro. Het (secretariaat van het) College is gehuisvest in een kantoorappartementengebouw aan het Lange Voorhout te Den Haag. Door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst is oorspronkelijk een huurovereenkomst aangegaan voor in totaal vijf jaren. In 2001 is een nieuwe huurovereenkomst voor het kantoorappartement getekend. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van drie jaar, ingaande op 1 april 2001, met een verlengingsoptie voor drie jaar. De huurprijs bedraagt per kwartaal ongeveer 9.500 euro, vermeerderd met ongeveer 2.000 euro servicekosten. De bureau- en overige materieelkosten (exclusief reiskosten) bedragen in 2002 26.731 euro.

Programma

De uitgaven aan programmakosten bedragen in 2002 96.867 euro. Deze uitgaven hebben betrekking op een vervolgonderzoek naar e-gaming in Nederland door Motivaction (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2002), een vervolgonderzoek naar de deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland door NIPO (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2002), een onderzoek naar de omvang van de speelautomatenmarkt in Nederland door Eysink Smeets & Etman (af te ronden in de 2^e viermaandsperiode van 2003), alsmede een op 24 maart 2003 gehouden symposium over het toekomstig kansspelbeleid.

Beheersafspraken tussen ministerie van Justitie en College van toezicht op de kansspelen

1. Het College van toezicht op de kansspelen is een op 1 januari 1996 ingesteld onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan. Het College heeft een eigen wettelijk statuut (Titel VIa van de Wet op de kansspelen). Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat.
2. Het secretariaat is voor de inhoudelijke uitoefening van zijn taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College (artikel 36 van de Wet op de kansspelen). Het secretariaat is beheersmatig een onderdeel van het bestuursdepartement (Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties).
3. De secretaris van het College is budgethouder. De Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning Bestuursdepartement (DBOB) ondersteunt de budgethouder facilitair. Daarnaast vindt de financiële ondersteuning plaats door de Directie Financieel-Economische Zaken (DFEZ). DFEZ houdt een maandelijks staat bij met een overzicht van de uitputting en de restant-verplichtingen per kostensoort. De budgethouder zorgt voor tijdige en correcte aanlevering van de facturen. DFEZ zorgt voor tijdige en correcte betaling daarvan.
4. Het College heeft in beginsel een jaarlijks budget van 1 miljoen gulden ter beschikking (zie hiervoor de paragraaf 'financiële gevolgen' in de memorie van toelichting bij de instellingswet, Kamerstukken II, 1993-1994, 23 605, nr. 3, blz. 3). Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.
5. Het College dient jaarlijks voor 1 september een jaar- en bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar ter goedkeuring in (zie artikel 22 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen, Stb. 1995, 595).
6. Het College is gerechtigd uitgaven te doen in overeenstemming met het goedgekeurde jaar- en bestedingsplan.
7. De financiële controle op de uitgaven berust, evenals bij andere onderdelen van het ministerie van Justitie, bij de Departementale Accountantsdienst.
8. De budgethouder stelt in het kader van de planning- en controlcyclus van het ministerie van Justitie telkens per vier maanden een verslag op dat een verantwoording bevat met betrekking tot de uitgaven.
9. Ten aanzien van zijn werkzaamheden als onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan legt het College ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen één maal per jaar publiekelijk verantwoording af. Dit geschiedt in het jaarverslag dat door het College ieder jaar uiterlijk 1 juli wordt uitgebracht.

Den Haag, 22 december 2000

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter van het College van toezicht op de kansspelen

w.g. drs. E.J. Mulock Houwer,
Directeur-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties

Herziene procedureregels klachtenafhandeling

1. Klachten kunnen alleen worden ingediend over de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Dit zijn: Nederlandse Staatsloterij, BankGiroLoterij, SponsorBingo Loterij, Nationale Postcode Loterij, Zorgloterij, De Lotto, Autotote en Holland Casino.
2. Het College neemt klachten in beginsel alleen in behandeling indien de klager zich in eerste instantie tot de betreffende vergunninghouder heeft gewend. Zonodig wordt de klacht eerst ter behandeling doorgezonden naar de desbetreffende vergunninghouder.
3. Het College neemt klachten alleen in behandeling indien deze schriftelijk worden ingediend, voorzien van de naam en de adresgegevens van de klager, alsmede diens handtekening.
4. Klachten met betrekking tot het voldoen van de inleg, de aanspraak op premies of prijzen of andere civielrechtelijke geschillen worden in beginsel doorverwezen naar de burgerlijke rechter.
5. Klachten over trekkingsprocedures of het toevalskarakter van een spel worden in beginsel doorverwezen naar het Nederlands Meetinstituut (NMI), waar deze belast is met de technische controle, of naar de verantwoordelijke notaris.
6. Klachten over de bestemming en verdeling van de opbrengst worden in beginsel terugverwezen naar de desbetreffende vergunninghouder, aangezien het toezicht van het College zich niet uitstrekt tot de besteding van de opbrengst door de begunstigden.
7. Ingeval van klachten over de interpretatie of naleving door een vergunninghouder van de regelgeving inzake kansspelen, legt het College de klacht voor aan de desbetreffende vergunninghouder met het verzoek om een reactie.
8. Indien daartoe aanleiding is, legt het College de reactie van de desbetreffende vergunninghouder ter commentaar aan de klager voor, waarna het commentaar zonodig aan de vergunninghouder wordt voorgelegd.
9. De klager en de desbetreffende vergunninghouder, alsmede in voorkomende gevallen de verantwoordelijke bewindslieden, worden in kennis gesteld van het ter zake door het College ingenomen standpunt.
10. Het College neemt jaarlijks in het jaarverslag een overzicht op van de in het verslagjaar afgedane klachten.

aldus vastgesteld in de 83^e vergadering van het College d.d. 9 december 2002

Overzicht van in 2002 uitgebrachte adviezen op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen

1. advies nr. C.135/02 d.d. 21 februari 2002 inzake wijziging deelnemersreglement SNS (toto-13)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 5 februari 2002, kenmerk L.O. 640/0073/0251347)
2. advies nr. C.138/02 d.d. 21 februari 2002 inzake wijziging Beschikking casinospelen 1996 en spelreglement 2000 Holland Casino (touch bet roulette)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 14 februari 2002, kenmerk 5150281/02/SRS)
3. advies nr. C.141/02 d.d. 21 februari 2002 inzake wijziging deelnemersreglement SUFA
(adviesaanvraag Justitie d.d. 14 februari 2002, kenmerk L.O. 700/0088/0251368)
4. advies nr. C.251/02 d.d. 21 maart 2002 inzake wijziging deelnemersreglement SNS (toto-13 en tip)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Welzijn, Volksgezondheid en Sport, d.d. 22 februari 2002, kenmerk L.O. 640/0073/0251369)
5. advies nr. C.330/02 d.d. 18 april 2002 inzake wijziging Beschikking Sporttotalisator en deelnemersreglement De Lotto (prijsverhoging lotto)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 10 april 2002, kenmerk L.O. 640/0073)
6. advies nr. C.441/02 d.d. 31 mei 2002 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (straight punto banco)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 16 mei 2002, kenmerk 5165738/02/SRS)
7. advies nr. C.446/02 d.d. 31 mei 2002 inzake wijziging totalisatorreglement 1998 (telefonische deelname)
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, d.d. 16 mei 2002, kenmerk 5165737/02/SRS)
8. advies nr. C.610/02 d.d. 1 juli 2002 inzake wijziging statuten Nederlandse Staatsloterij
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Financiën, d.d. 5 juni 2002, kenmerk 5169142/02/SRS)
9. advies nr. C.614/02 d.d. 1 juli 2002 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto (management- en poulespellen)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 16 mei 2002, kenmerk L.O. 640/0073/0251462)
10. advies nr. C.800/02 d.d. 4 september 2002 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto (Decemberlotto 2002)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 29 augustus 2002, kenmerk L.O. 640/0073)
11. advies nr. C.888/02 d.d. 10 oktober 2002 inzake wijziging Beschikking instantloterij 1996 en deelnemersreglement instantloterij (verhoging maximum inleg)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 29 augustus 2002, kenmerk L.O. 640/0073)

12. advies nr. C.982/02 d.d. 7 november 2002 inzake wijziging vergunning en deelnemersreglement postcodeloterij
(adviesaanvragen Justitie d.d. 24 oktober 2002, kenmerk L.O. 890/0098/0251546, en 29 oktober 2002, kenmerk L.O. 890/0098)

13. advies nr. C.985/02 d.d. 7 november 2002 inzake wijziging deelnemersreglement sponsorbingoloterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 31 oktober 2002, kenmerk L.O. 730/0002/025155)

14. advies nr. C.993/02 d.d. 7 november 2002 inzake wijziging vergunning, deelnemersreglement en financieel reglement bankgiroloterij
(adviesaanvragen Justitie d.d. 24 september 2002, kenmerk 5187041/02/DSRS, en 31 oktober 2002, kenmerk L.O. 700/0088/021552)

Notes for speech by Peter Dean, Chairman of the Gaming Board for Great Britain, at the new year's reception of the Netherlands gaming control board, The Hague 16 January 2002, on independent gaming control

Introduction

1. Madam Chairman: thank you for that kind introduction. I am honoured and flattered to be asked to your New Year's Reception to talk about independent gaming control.
2. Your Board and mine have come to know each other very well over a number of years. We offer mutual assistance on problems when they arise, and we collaborate regularly in two international associations of regulators, the Gaming Regulators European Forum and the International Association of Gaming Regulators. For my Board's part, we have come to have a healthy respect for the expertise and efficiency of your officials. So it is with particular pleasure that I speak now on a subject which is both important and of special interest to both our Boards.
3. I will start with three preliminary matters. First, definition. What is meant by "independent gaming control"? I use the term to mean the establishment by government of a dedicated body, distinct from the departments of state, to regulate the gaming industry. Thus there is a separation between law-making and policy-making on the one hand – functions of central government – and implementation of the relevant laws and policies on the other – which is the function of the regulator. Under this arrangement the regulator, although established by government, and answerable to government, is not a political creature.
4. Secondly, I will not attempt this afternoon to give you a balanced analysis of the pros and cons of independent gaming control. In truth this would be difficult for me, because I am part of a system of independent gaming control, and am unashamedly partisan about its advantages. I hope to explain some of the reasons a little later on. But – and this is my last preliminary point – although I am enthusiastic about independent gaming control in Great Britain, I do not presume to judge what may be suitable for the Netherlands. Each jurisdiction has its own peculiarities, and of course it is for you, not me, to decide what system will work best for your country.

Background

5. Next, some background. The principal British statute dealing with gaming is the Gaming Act 1968. This was enacted in order to remedy a very serious situation that had arisen in the 1960s. For historical reasons which I will not go into now (they are to do with a badly drafted earlier statute), commercial gaming got completely out of control during that decade. There were more than 1,000 commercial casinos operating; some 3,000 bingo clubs; and a proliferation of gaming machines in pubs and other outlets. All this gaming was accompanied by a great deal of criminal activity. There was overcharging, fraud, extortion, violence and the involvement of organised crime. And because the legislation was unclear, the police found it difficult to bring prosecutions.
6. The result was a public outcry, and the government introduced new legislation to bring the situation under control. This was the Gaming Act 1968, which established the Gaming Board for Great Britain as the regulator. The Act introduced a system of certification and licensing of gaming operators, and gave the Board strong powers of investigation and control. The

Board now has regulatory responsibilities in relation to casinos, bingo clubs, gaming machines and certain lotteries – but not our National Lottery, and not sports betting (although, as I shall mention later, this last may change before too long).

7. Within a remarkably short time after the 1968 Act came into force the industry was cleaned up, and by and large it has remained clean for the last 30 years.

8. A couple of years ago the British Government set up a Gambling Review Body to look into and report on our gaming laws. The Review Body's Report was published last July. I will say a bit about this in a few moments, but for now will just note that the motivation for the Review was to do with the fact that our 30-year old legislation is not designed to cope with changed social attitudes nor with technological developments such as the Internet. The legislation is thus out of date. But so far as achieving its original objects is concerned (to keep crime out; to ensure that the games are fair; and to protect children and the vulnerable), the Gaming Act 1968 has been a conspicuous success.

The gaming board

9. Now a few words about the Gaming Board for Great Britain. The Board consists of five Members, of whom I am the Chairman, all personally appointed by the Secretary of State for fixed terms renewable for up to eight years. We work part-time. Our salaries are set on the basis that the Chairman works an average of three days a week and the other Members two days a week. This is quite a common pattern for statutory bodies in our country.

10. The Board is serviced by Secretariat staff of about 35 and an Inspectorate of about the same number. The Secretariat are civil servants who are normally seconded to us from a department of state for periods of three to five years. Inspectorate staff are mainly retired police or armed services personnel.

11. Applicants for gaming licences must first apply to the Board for a so-called certificate of consent to show that the Board is satisfied that they are "fit and proper" to offer commercial gaming. In other words, the Board must be satisfied that they can and will comply fully with the legislation. All gaming staff within a casino must also have a certificate of approval that they are "fit and proper" to carry out their particular responsibilities.

12. Among other duties, the Board's Inspectors monitor and police the conduct of gaming in about 120 casinos and 750 bingo clubs. They give advice to operators on matters relating to compliance.

13. To reinforce its work of regulation, the Board agrees with the various trade associations codes of practice which describe acceptable and unacceptable practices in the operation of gaming.

14. The Board also has a duty to monitor developments in gaming and to advise the Government on possible changes in the law.

Some advantages of a gaming board system

15. I now turn to what I see as some of the advantages of the system that I have described.

16. First, there is actual and perceived freedom from political influence. The gaming industry is a large and profitable part of the private sector in Great Britain. Commercial organisations have contacts with politicians and political parties. By appointing Members to a statutory Board who are, and are seen to be, independent of any commercial interest in gaming and who operate independently from the politicians, the Government ensures that Parliament and the public have confidence in the fairness of the system.

17. Secondly, the duties and powers of a statutory Board can be tailor-made for its particular responsibilities. This is relevant to gaming, which has several characteristics – for example its vulnerability to certain sorts of criminal activity – that set it apart from other forms of activity and call for strong powers.

18. Thirdly, a dedicated Board with its own professional staff is able to grant and revoke valuable certificates, licences and registrations, and to deal with all the many other particular cases that arise, promptly, efficiently and consistently. That is much harder for a busy Minister and busy civil servants with 1,001 competing demands on their time.

19. Finally, the Board system enables a range of experience and talent to be brought into play. Of my four current fellow Board Members, one is a former high-ranking police officer, one is a magistrate, one is a lawyer who has worked within the gaming industry in a senior position, and the fourth is a consultant who retired from the top of the accountancy profession and has wide business experience. I myself have worked at various times as a lawyer and businessman, as well as on other regulatory bodies. Such breadth of expertise is enormously helpful in dealing with the practical problems of regulating an energetic and entrepreneurial part of the private sector.

The British gambling review

20. I mentioned earlier our Gambling Review and the Report which was published last July. At the outset of its work the Review Body issued a public invitation to submit views, and it received hundreds of submissions and interviewed many parties. Nobody questioned the desirability of maintaining a dedicated regulator for the gaming industry. On the contrary, there was a substantial majority of opinion, and especially industry opinion, in favour of extending and enlarging the regulator's powers. And that is what the Review Body has in fact recommended: a new Gambling Commission, modelled on the current Gaming Board, but responsible for regulating not only those sectors within the Board's present remit but also horserace and other sports betting, football pools and online gambling. At first sight it might seem remarkable that the industry should be asking for more regulation. That is not the normal attitude towards regulators! But in truth the industry understands very well that its prosperity depends crucially upon a reputation for integrity, and sees clearly that a strong, effective regulator is an important force for maintaining that reputation.

An international perspective

21. Finally, I will touch on an international perspective. Both your Board and mine participate actively in the two international associations of regulators which I mentioned at the start. Within these groups there is, as you would expect, a great variety of structures and styles of regulation. But the majority favour a system of independent gaming control, in the sense that I have defined it. This is particularly true among countries with a substantial amount of private sector involvement in their gambling industries. The formula does seem to

work right across the world. I believe that this common pattern, and the resulting sense of shared experience, tend to make communications between regulators in different jurisdictions easier and more effective. This is important in an area of activity where formal treaties are largely absent, but where co-operation among regulators is nevertheless of increasing importance and to the benefit of all.

Conclusion

22. Madam Chairman, ladies and gentlemen: thank you very much for your attention.

Brief d.d. 4 september 2002 inzake toekomstig kansspelbeleid

Geachte heer Donner,

De regulering van de kansspelen vormde onder het vorige kabinet een project in het kader van de operatie *Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit* (MDW). Met brieven van 20 november 2000 en 5 oktober 2001 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft het vorige kabinet zijn standpunt ter zake kenbaar gemaakt. Het ligt naar de opvatting van het College van toezicht op de kansspelen voor de hand dat het nieuw aangetreden kabinet zich beraadt over het antwoord op de vraag of het de door het vorige kabinet ingeslagen weg wil vervolgen. Met het oog op dit mogelijke kabinetsberaad inzake het toekomstige kansspelbeleid wil het College graag het volgende onder uw aandacht brengen.

Het vorige kabinet heeft besloten tot het in de komende jaren geleidelijk invoeren van een minimum afdrachtpercentage van 25% voor alle loterijen (waaronder de Nederlandse Staatsloterij, De Lotto, de BankGiroLoterij, de Nationale Postcode Loterij en de Sponsor-Bingo Loterij). Op dit moment bedraagt het minimum afdrachtpercentage voor de goede doelen loterijen 60%, terwijl de staatsloterij minder dan 20% afdraagt. In zijn advies van heden inzake een concept-besluit tot wijziging van het Kansspelenbesluit ontraadt het College u om de door het vorige kabinet ingeslagen weg te vervolgen, omdat het wijzigingsvoorstel in strijd is met de Wet op de kansspelen, op weinig maatschappelijk draagvlak lijkt te kunnen rekenen en naar de inschatting van het College meer problemen zal opleveren dan oplossen.

In het kader van de door het vorige kabinet aangekondigde harmonisatie heeft het College het initiatief genomen om in overleg met de loterijorganisaties een nieuw afdrachtmodel te ontwikkelen. Volgens dit model mag van de omzet maximaal 25% aan kosten worden besteed en dient minimaal 25% aan prijzen te worden uitgekeerd. Ook de afdracht (schatkist of goede doelen) dient eveneens minimaal 25% te zijn. De resterende 25% kan naar eigen inzicht aan prijzen en/of afdracht worden besteed. Het College geeft nogmaals in overweging om alsnog voor dit model te kiezen, omdat het College het begrenzen van de kosten tot maximaal 25% van de omzet van cruciaal belang acht. Voor wat betreft de charitatieve loterijen zou dit naar de opvatting van het College betekenen dat vooralsnog zou kunnen worden volstaan met het verlagen van het huidige afdrachtpercentage van 60% naar 50%.

Het College zet verder vraagtekens bij het realiteitsgehalte van de plannen van het vorige kabinet om op termijn drie nieuwe vergunningen te verlenen voor landelijke loterijen. De ontwikkelingen op de kansspelmarkt geven hier naar de opvatting van het College niet bepaald aanleiding toe. De omzetgroei bij de loterijen in 2001 wordt hoofdzakelijk gerealiseerd door prijsverhogingen en (jackpot)toeslagen. Van een reële groei in de omzet is nauwelijks sprake. De kosten nemen daarentegen steeds meer toe. Zo zijn in 2001 over de gehele linie de marketingkosten in één jaar tijd met meer dan 25% gestegen. Het in de markt zetten van een nieuwe loterij vergt enorme (marketing) investeringen. Dit blijkt wel uit de nieuwe loterij *Dayzers* van de Nederlandse Staatsloterij, waarbij zich bovendien de vraag voordoet of deze nieuwe productvariant niet kannibaliseert op de traditionele staatsloterij. Incidentele loterijen zoals de Olympische loterij en de Zorgloterij waren niet bepaald succesvol. De uitgifte van nieuwe loterijvergunningen lijkt het College dan ook geen goede zaak.

Nederland kent drie grote charitatieve loterijen, te weten de BankGiroLoterij, de Nationale Postcode Loterij en de SponsorBingo Loterij. Inmiddels zijn deze drie loterijen in één hand gekomen, namelijk die van de Novamedia Groep, die daarmee de facto het monopolie op permanente landelijke charitatieve loterijen heeft verworven. De vraag rijst of het niet beter ware hiertoe een bijzondere voorziening op te nemen in de Wet op de kansspelen, zoals dat ook ten aanzien van een aantal andere kansspelmonopolies is geschied. In wezen zijn er op de Nederlandse loterijmarkt drie spelers van betekenis, te weten de Nederlandse Staatsloterij, De Lotto en de Novamedia Groep. Het College acht daarmee de markt voldoende bediend, zeker ook indien men bedenkt dat in veel ons omringende landen in de regel maar een of twee aanbieders zijn toegelaten.

Volgens het vorig kabinet zou op termijn voor alle loterijen niet alleen een geharmoniseerd afdrachtpercentage moeten gelden, maar ook een geharmoniseerde afdrachtbestemming. Daaronder wordt kennelijk verstaan dat alle loterijen een gedeelte van de netto opbrengst moeten afstaan aan de schatkist. Het is evenwel niet duidelijk of de geharmoniseerde afdrachtbestemming de huidige kansspelbelasting vervangt, of dat deze aanvullend is. Het College acht deze benadering – die een volledige gelijkstelling betekent tussen staatsloterij en goede doelen loterijen – een weinig aansprekende gedachte. Het College is in het bijzonder bezorgd over de financiële consequenties voor de goede doelen. Hoewel uiteindelijk de afdrachtverhouding tussen schatkist en goede doelen gelijk blijft, zal het een en ander voor een aantal concrete goede doelen organisaties wel eens grote gevolgen kunnen hebben, vanwege de herschikking die zal optreden in de onderlinge verdeling tussen de goede doelen.

Een ander onderwerp waar het College zorgen over heeft betreft de gratis kansspelen. Het vorige kabinet heeft voorgesteld om het wettelijk verbod op gratis kansspelen af te schaffen. Daarmee wordt een de afgelopen jaren gegroeide gedoogpraktijk gelegaliseerd. Een bekende verschijningsvorm van de gratis kansspelen zijn de zogeheten inbelspeltjes op tv. Dit inbellen geschiedt evenwel middels dure 0900-nummers, zodat hier in feite sprake is van een verkapte inleg. Van de reeds geruime tijd geleden aangekondigde zelfregulering heeft het College nog steeds geen tastbaar resultaat gezien. Bovendien ontbreekt elke controle inzake de eerlijkheid en de betrouwbaarheid van de inbelspeltjes op tv. Uit een oogpunt van consumentenbescherming – ook in de visie van het College een van de centrale doelstellingen van het kansspelbeleid – is dit niet bepaald een wenselijke situatie. Bovendien wordt met het – ongeclausuleerd – afschaffen van het verbod op gratis kansspelen een grijs gebied betreden, waarvan de gevolgen zich op voorhand moeilijk laten inschatten. Het College bepleit dan ook een zo beperkt mogelijke, wettelijk verankerde, uitzondering op het verbod.

Begin dit jaar is aan het College ter advies voorgelegd een concept-wetsvoorstel kansspelen op internet. Het wetsvoorstel vertoont verschijnselen van een inderhaast opgesteld concept. Fundamentele aspecten die betrekking hebben op het reguleren van kansspelen op internet ontbreken. Het concept miskent de eigen aard en bijzonderheden van interactieve kansspelen, terwijl ook overigens aansluiting ontbreekt bij de internationale ontwikkelingen op dit vlak. Bovendien hinkt het concept op twee gedachten, enerzijds wordt aangesloten bij bepalingen inzake de landelijke kansspelen, terwijl anderzijds tevens het regime van de speelautomatenexploitatie wordt omarmd. Het concept zal leiden tot een ongebreideld aanbod van kansspelen via internet, waarbij de opbrengsten vooral in de zakken van de speelautomatenexploitanten zullen verdwijnen in plaats van te worden bestemd voor de goede doelen. Dit is samengevat het oordeel van het College over het concept-wetsvoorstel.

Een ander in het oog springend voorstel van het vorige kabinet is het bestuderen van de mogelijkheid van uitbreiding van het casinoaanbod en opheffing van het casinomonopolie. Hoewel het onderzoek ter zake nog niet is afgesloten, wil het College reeds op deze plaats zijn bezorgdheid uitspreken over de mogelijke opheffing van het casinomonopolie. Het College acht een beperkte uitbreiding van het aantal vestigingsplaatsen van Holland Casino niet ondenkbaar, maar ziet verder alleen maar nadelen in het eventueel opheffen van het alleenrecht van Holland Casino. Het College zal te gelegener tijd op dit punt terugkomen.

Ten aanzien van de aangekondigde wijziging van de kansspelbelasting blijft tot op heden veel onduidelijkheid bestaan. Naar verluidt gaan de gedachten uit naar 5% bronbelasting over de inleg. Hoewel het College zich realiseert dat dit een administratieve lastenverlichting kan betekenen, plaatst het College vraagtekens bij het verlaten van het profijtbeginsel als grondslag voor de belastingheffing. Thans betalen immers alleen prijswinnaars belasting (25% over prijzen hoger dan 454 euro), terwijl in een systeem van bronbelasting in feite alle deelnemers worden aangeslagen. Het College zal te gelegener tijd op dit punt terugkomen.

Het College kan zich vinden in voorstellen zoals het verbeteren van de toegankelijkheid voor nieuwe begunstigen tot opbrengsten van loterijen, gecombineerd met certificering van begunstigen, alsmede het vergroten van de ruimte binnen de bestaande vergunningen voor landelijke kansspelen. Het College wijst erop dat in het bijzonder ook regels inzake het aantal trekkingen dat de onderscheidene vergunninghouders mogen houden, alsmede de daarbij toegestane productvariatie, van belang zijn bij harmonisatie van de vergunningsvoorschriften.

Ten slotte kan het College de aangekondigde intensivering van handhaving en opsporing alleen maar toejuichen. Ook kan het zich vinden in de gedachte dat de uitvoering van de Wet op de kansspelen (vergunningverlening en toezicht op de naleving daarvan) op landelijk niveau in één hand wordt gebracht bij één bestuursorgaan, dat daartoe kwalitatief en kwantitatief voldoende toegerust moet zijn en slagvaardig kan optreden. Naar de opvatting van het College dient dit een onafhankelijke toezichthouder te zijn. Uit het standpunt van het vorige kabinet leidt het College af dat de nieuwe toezichthouder geen onafhankelijk bestuursorgaan zal zijn. Het College acht dit geen voor de hand liggende keuze. Gelet op het bijzondere karakter van het kansspelbestel, dat ondanks de MDW-operatie vooralsnog grotendeels gehandhaafd zal blijven, is een onafhankelijke en uitgewogen oordeelsvorming ten aanzien van de belanghebbenden op dit terrein noodzakelijk.

Het College vertrouwt u hiermee van dienst te zijn geweest. Het College zou het overigens zeer op prijs stellen om een en ander in een gesprek met u nader te kunnen toelichten.

Met vriendelijk groet,

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter

Titel VIa van de Wet op de kansspelen (College van toezicht op de kansspelen)

TITEL VIa

College van toezicht op de kansspelen

Artikel 33

1. Er is een College van toezicht op de kansspelen, hierna het College genoemd.
2. Het College heeft tot taak Onze Minister van Justitie en Onze ministers wie het mede aangaat, te adviseren alsmede desgevraagd de inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van voorgenomen wettelijke voorschriften en algemene beleidsvoornemens, voor zover deze betrekking hebben op kansspelen.
3. Het College brengt binnen zes maanden na ommekomst van ieder jaar een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Telkens na een termijn van drie jaren wordt daarin tevens de taakvervulling van het College aan een onderzoek onderworpen. Het verslag wordt toegezonden aan de Minister van Justitie en Onze Ministers wie het mede aangaat, alsmede aan de Staten-Generaal.

Artikel 34

1. Het College wordt gehoord over het voornemen tot verlening, wijziging of intrekking van een vergunning als bedoeld in de artikelen 9, 14b, 16, 24, 27b, 27h en 30g van de wet, alsmede in artikel 3 van de wet voorzover de prijzen en premies gezamenlijk een grotere waarde dan 4.500.000 euro hebben.
2. Het College is belast met het toezicht op de naleving door de rechtspersonen, waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in het eerste lid, van het bepaalde bij of krachtens deze wet en van hun statuten en reglementen.
3. Met het in het tweede lid bedoelde toezicht op de naleving zijn belast de leden van het College, de secretaris en de overige medewerkers van het bureau van het College. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.
4. Instemming met de statuten en reglementen van de in het tweede lid bedoelde rechtspersonen wordt niet door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat gegeven dan nadat het College is gehoord. De artikelen 10:28 tot en met 10:31 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De in het tweede lid bedoelde rechtspersonen zenden een afschrift van de ingevolge de verleende vergunning voorgeschreven rapportage aan het College.

Artikel 35

1. Het College bevordert overleg, coördinatie en samenwerking tussen de instellingen en personen waaraan door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge deze wet. Het College kan daartoe deze instellingen en personen voorstellen doen.
2. In het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College, overeenkomstig bij algemene maatregel van bestuur gegeven regels, de in het eerste lid bedoelde instellingen en personen aanbevelingen doen.

Artikel 36

1. Het College bestaat uit ten hoogste twaalf leden. De voorzitter en de overige leden worden bij koninklijk besluit benoemd en ontslagen.

2. De voorzitter en ten minste de helft van de overige leden van het College zijn onafhankelijke deskundigen. De andere leden van het College zijn ambtenaren in rijksdienst, die daarin met raadgevende stem zitting hebben.
3. Het College wordt bijgestaan door een secretaris, die wordt benoemd en ontslagen bij koninklijk besluit. De secretaris heeft in de vergaderingen van het College een raadgevende stem.
4. Aan het College kan een bureau worden verbonden, dat onder leiding staat van de secretaris. De secretaris en de overige leden van het bureau zijn voor de uitoefening van hun taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College.
5. Leden van het College, alsmede van het daaraan verbonden bureau, mogen geen direct of indirect persoonlijk belang hebben bij de exploitatie van kansspelen.

Artikel 37

Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven met betrekking tot de taak, bevoegdheden en samenstelling van het College, alsmede de benoeming van de leden en de secretaris daarvan. Deze regelen hebben mede betrekking op de werkwijze en de vergoeding van de kosten van het College.

Besluit College van toezicht op de kansspelen (Stb. 1995, 595)

Paragraaf 1. Begripsomschrijvingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. Onze Minister: Onze Minister van Justitie;
- c. Onze Ministers wie het mede aangaat: Onze Minister van Economische Zaken, Onze Minister van Financiën, Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;
- d. het College: het College van toezicht op de kansspelen als bedoeld in artikel 33 van de wet.

Paragraaf 2. Adviezen

Artikel 2

1. Een verzoek om advies aan het College kan worden gedaan door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister.
2. Het College zendt zijn adviezen aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 3

1. Adviezen als bedoeld in artikel 34, eerste en derde lid, van de wet worden niet vastgesteld dan nadat de betrokken rechtspersoon in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien:
 - a. de vereiste spoed zich daartegen verzet; of
 - b. de betrokken rechtspersoon tegen het advies naar verwachting geen bedenkingen zal hebben.

Paragraaf 3. Toezicht

Artikel 4

1. Aanwijzingen door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat aan de rechtspersonen waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet worden ingevolge de verleende vergunning niet gegeven dan nadat het College is gehoord.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien de vereiste spoed zich daartegen verzet.

Artikel 5

Door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister kan aan het College het verzoek worden gedaan een onderzoek in te stellen naar de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet en van zijn statuten en reglementen door een rechtspersoon waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet.

Artikel 6

(vervallen)

Paragraaf 4. Voorstellen

Artikel 7

De ingevolge artikel 35, eerste lid, van de wet door het College vastgestelde voorstellen bevatten de vermelding tot wie zij zijn gericht. Zij worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 5. Aanbevelingen

Artikel 8

Met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de wet en in het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College de instellingen en personen waaraan door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge de wet, aanbevelingen doen met betrekking tot:

- a. de wijze van werving en reclame;
- b. het waarborgen van een eerlijk en betrouwbaar spelverloop en het voorkomen van fraude en misbruik;
- c. de vestiging van voor het publiek opengestelde inrichtingen waar gelegenheid wordt gegeven tot beoefening van een kansspel of waar deelnamebewijzen aan een kansspel verkrijgbaar worden gesteld, alsmede elke overige wijze waarop de deelname aan een kansspel mogelijk wordt gemaakt.

Artikel 9

1. Een aanbeveling overeenkomstig artikel 8 wordt niet vastgesteld dan nadat degene tot wie deze is gericht in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze daaromtrent kenbaar te maken.
2. Indien de aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders, wordt het voornemen tot vaststelling daarvan bekend gemaakt in de Staatscourant. Vaststelling van een aanbeveling als bedoeld in de vorige volzin geschiedt niet dan nadat vier weken na die bekendmaking zijn verstreken.
3. Door het College vastgestelde aanbevelingen worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 10

Indien het College van oordeel is dat een overeenkomstig artikel 8 gegeven aanbeveling niet, of niet voldoende, wordt nageleefd door een instelling of persoon tot wie de aanwijzing is gericht, brengt het College daaromtrent rapport uit aan Onze Minister en Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 6. Samenstelling en benoeming

Artikel 11

Het College bestaat uit zeven onafhankelijke leden, te weten:

- a. een lid, tevens voorzitter; en
- b. zes onafhankelijke leden.

Artikel 12

De voordracht tot benoeming van de voorzitter en de overige leden van het College geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 13

De voorzitter en de overige leden van het College worden benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar. Herbenoeming is terstond mogelijk en kan tweemaal en telkens voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar plaatsvinden.

Artikel 14

1. De secretaris van het College wordt benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar op voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. De secretaris is terstond weder benoembaar. Voor de secretaris kan tevens een plaatsvervanger worden benoemd.

2. De overige leden van het bureau van het College worden benoemd en ontslagen door Onze Minister.

Artikel 15

De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen te allen tijde op eigen verzoek worden ontslagen.

Artikel 16

1. De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen worden ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

2. Onder zwaarwegende gronden wordt mede verstaan het verkrijgen van een direct of indirect persoonlijk belang bij de exploitatie van kansspelen, alsmede het niet-nakomen van de verplichting tot geheimhouding, bedoeld in artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. De voordracht tot ontslag ingevolge het eerste lid geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. Een daartoe strekkende voordracht geschiedt niet dan nadat de betrokkene en het College zijn gehoord.

Artikel 17

Indien Onze Minister voornemens is een voordracht te doen als bedoeld in artikel 16, derde lid, kan de voorzitter, een lid of de secretaris van het College bij koninklijk besluit worden geschorst, op voordracht van Onze Minister. Een schorsing vervalt door een tijdsverloop van dertien weken of door ontslag binnen dertien weken na de schorsing.

Paragraaf 7. Werkwijze

Artikel 18

1. Beslissingen kunnen slechts door het College worden genomen indien ten minste de helft van het aantal leden van het College aan de stemming heeft deelgenomen.

2. Beslissingen worden vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 19

Van de door het College vastgestelde adviezen, voorstellen en aanbevelingen wordt mededeling gedaan door publikatie in het verslag, bedoeld in artikel 33, derde lid, van de wet. Artikel 10, tweede lid, van de Wet openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 20

1. Het College stelt, met toestemming van Onze Minister, een reglement van orde op, bevattende nadere regels ten aanzien van zijn werkwijze.

2. Het reglement van orde van het College bevat in ieder geval regels met betrekking tot het uit zijn midden aanwijzen van plaatsvervangende voorzitters, de openbaarheid van zijn vergaderingen en de wijze waarop door het College vastgestelde voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt.
3. Van het reglement van orde wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 21

1. Het College kan ten behoeve van zijn werkzaamheden commissies instellen.
2. De bevoegdheid tot het vaststellen van adviezen, voorstellen en aanbevelingen kan niet worden gedelegeerd of gemandateerd aan een commissie.

Artikel 22

1. Het College zendt jaarlijks vóór 1 september aan Onze Minister een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven.
2. Onze Minister bekostigt de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan.
3. In afwijking van het eerste lid wordt het bestedingsplan voor het kalenderjaar 1996 opgesteld door Onze Minister.

Paragraaf 8. Overgangs- en slotbepalingen

(niet opgenomen)

Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen (Stcrt. 1996, 63)

Het College van toezicht op de kansspelen,
Gelet op artikel 20 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
Besluit:

Artikel 1

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. het besluit: het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
- c. het college: het College van toezicht op de kansspelen.

Artikel 2

1. Het college vergadert ten kantore van het bureau van het college te 's-Gravenhage, tenzij de voorzitter een andere plaats aanwijst.
2. Het college vergadert regelmatig op door de voorzitter vast te stellen tijdstippen en voorts telkens als een ander lid van het college dit met redenen omkleed verzoekt.
3. De vergaderingen zijn niet openbaar, tenzij het college beslist dat de vergadering in het openbaar plaatsvindt.

Artikel 3

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter de agenda op.
2. De secretaris draagt er zorg voor dat de oproep voor de vergadering en de agenda met stukken ten minste drie dagen voordat de vergadering plaatsvindt in het bezit van de leden zijn.
3. In geval een lid verhinderd is een vergadering bij te wonen geeft hij daarvan tijdig bericht aan de secretaris.

Artikel 4

1. De stemmingen van het college worden mondeling gehouden.
2. In afwijking van het eerste lid vinden stemmingen over personen plaats bij gesloten stembriefjes, tenzij de stemming betrekking heeft op één kandidaat.
3. Blanco stemmen worden niet geteld als geldige stemmen.

Artikel 5

In spoedeisende gevallen kunnen buiten de vergadering beslissingen worden genomen, mits ten minste de helft van het aantal leden van het college schriftelijk of telefonisch, dan wel per telefax of per E-mail, zijn gevoelens inzake de te nemen beslissing heeft geuit.

Artikel 6

1. De secretaris zendt uiterlijk vijf dagen na de vergadering aan de leden de op die vergadering betrekking hebbende besluitenlijst.
2. De besluitenlijst wordt de eerstvolgende vergadering ter goedkeuring voorgelegd.
3. Van een buiten de vergadering genomen beslissing als bedoeld in artikel 5 doet de secretaris in de eerstvolgende vergadering mededeling, waarna de beslissing wordt opgenomen in de besluitenlijst als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7

Op een ingevolge artikel 21 van het besluit ingestelde commissie zijn de artikelen 2 tot en met 6 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

1. Adviezen, aanbevelingen en voorstellen als bedoeld in de artikelen 33 en 35 van de wet worden ondertekend door de voorzitter en de secretaris.
2. De overige uitgaande stukken kunnen worden ondertekend door de secretaris.

Artikel 9

1. Voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt door toezending aan degenen tot wie zij zijn gericht.
2. Indien een voorstel of aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders wordt deze bekend gemaakt door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 10

1. Het college kan uit zijn midden plaatsvervangende voorzitters benoemen.
2. De benoeming van een plaatsvervangend voorzitter geldt voor de duur van zijn lidmaatschap, met dien verstande dat bij zijn herbenoeming tot lid opnieuw over zijn plaatsvervangend voorzitterschap wordt beslist.

Artikel 11

De leden van het college en van het bureau van het college nemen niet deel aan enig kansspel waarvoor ingevolge de wet vergunning is verleend.

Artikel 12

1. Dit reglement treedt in werking met ingang van de tweede dag na dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 1 januari 1996.
2. Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen.

Dit reglement zal in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 26 februari 1996

drs. M.W.M. Vos - van Gortel,
voorzitter

mr. E.A. van Vondelen,
secretaris

Dit reglement is overeenkomstig artikel 20, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen goedgekeurd door de Staatssecretaris van Justitie.

's-Gravenhage, 11 maart 1996

De Staatssecretaris van Justitie,
E.M.A. Schmitz

Jaarafdracht 2002 (x mln. euro)	Staatsloterij	Bankgiroloterij	Sponsorloterij	Postcode loterij	Zorgloterij	Sporttotalisator	Totalisator	Speelcasino's	TOTAAL	
	in %	in %	in %	in %	in %	in %	in %	in %	in %	
Schatkist	82,2							110,6	192,8	35,7%
NOC*NSF						40,4	71,5%		40,4	7,5%
Stichting DOEN			7,5	18,2%	23,2	11,4%			30,7	5,7%
Natuurmonumenten				24,4	12,0%				24,4	4,5%
Artsen zonder Grenzen				18,2	9,0%				18,2	3,4%
Wereld Natuur Fonds				16,2	8,0%				16,2	3,0%
UNICEF				16,2	8,0%				16,2	3,0%
Novib				16,2	8,0%				16,2	3,0%
Fondsenwerving Volksgezondheid		9,5	22,4%			5,0	8,8%		14,5	2,7%
Prins Bernhard Cultuur Fonds		9,5	22,4%			5,0	8,8%		14,5	2,7%
Oranje Fonds		9,5	22,4%			4,8	8,5%		14,3	2,6%
VluchtelingenWerk									13,5	2,5%
Unie van Provinciale Landschappen				12,5	6,2%				12,5	2,3%
Humanitas			6,9	16,7%					6,9	1,3%
Katholieke Noden		6,2	14,6%			0,5	0,9%		6,7	1,2%
JCWF/Terre des Hommes			4,5	10,9%	2,0	1,0%			6,5	1,2%
Vier Rijksmusea			6,5	15,8%					6,5	1,2%
Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers		5,5	13,0%			0,5	0,9%		6,0	1,1%
Nederlandse Rode Kruis				5,0	2,5%				5,0	0,9%
Mensen in Nood / Cordaid				4,4	2,2%				4,4	0,8%
Amnesty International Nederland				4,0	2,0%				4,0	0,7%
Nederlandse Draf- en Rensport							3,1	79,5%	3,1	0,6%
AMREF Flying Doctors				3,1	1,5%				3,1	0,6%
SOS-Kinderdorpen				2,8	1,4%				2,8	0,5%
TRANSPORT	82,2	40,2	25,4	161,7	0,0	56,2	99,4%	110,6	479,4	88,7%

Jaarafdracht 2002 (x mln. euro)	Staatsloterij		Bankgiroloterij		Sponsorloterij		Postcode loterij		Zorgloterij		Sporttotalisator		Totalisator		Speelcasino's		TOTAAL	
	in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %	
TRANSSPORT	82,2	100,0%	40,2	94,8%	25,4	61,6%	161,7	79,8%	0,0	0,0%	56,2	99,4%	3,1	79,5%	110,6	100,0%	479,4	88,7%
War Child							2,7	1,3%									2,7	0,5%
Greenpeace Nederland							2,5	1,2%									2,5	0,5%
Landschapsbeheer Nederland							2,5	1,2%									2,5	0,5%
12 Provinciale Milieufederaties							2,5	1,2%									2,5	0,5%
Stichting Vluchteling							2,5	1,2%									2,5	0,5%
Nederland-Gruttoland							2,3	1,1%									2,3	0,4%
Stichting Museum Jaarkaart					2,3	5,6%											2,3	0,4%
Foster Parents Plan							2,0	1,0%									2,0	0,4%
Dierenbescherming							2,0	1,0%									2,0	0,4%
Stichting Natuur & Milieu							2,0	1,0%									2,0	0,4%
Vogelbescherming Nederland							2,0	1,0%									2,0	0,4%
Fonds Bijzondere Uitkeringen ALN			2,0	4,7%													2,0	0,4%
Nationaal Monument St. Jan					1,5	3,6%											1,5	0,3%
Waddenvereniging							1,5	0,7%									1,5	0,3%
Leprabestrijding							1,5	0,7%									1,5	0,3%
Natuur- en Milieu- educatie / IVN							1,5	0,7%									1,5	0,3%
Milieudefensie							1,5	0,7%									1,5	0,3%
Hermitage aan de Amstel					1,4	3,4%											1,4	0,3%
Actie Pepernoot					1,2	2,9%											1,2	0,2%
Fonds Slachtofferhulp					0,9	2,2%											0,9	0,2%
Stichting Start Foundation					0,9	2,2%											0,9	0,2%
Nieuwe Rijksmuseum					0,9	2,2%											0,9	0,2%
Overig/diversen			0,2	0,5%	6,7	16,3%	12,5	6,2%			0,3	0,5%	-0,1	20,5%			20,5	3,8%
TOTAAL	82,2	100,0%	42,4	100,0%	41,2	100,0%	203,2	100,0%	0,0	0,0%	56,5	99,9%	3,9	100,0%	110,6	100,0%	540,0	100,4%

